...онуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

45-дахи жэлээ гарана.

Буряад Үнэн

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

(11649) | 1968 оной февралиин 29, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БУДАПЕШТДЭХИ КОНСУЛЬТАТИВНА УУЛЗАЛГА

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай консультативна уулзалга февралиин 27-до үргэлжэлөө гэжэ МТИ агентство мэдээсэнэ.

Консультативна уулзалгын эхилhэн тухай коммюникеhээ мэдэхэдэ, энээндэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй 63 партиин түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн Алжирай коммунистнуудай түлөөлэгшэд хабаадана. Исландиин нэгэдэмэл социалис парти, Норвегиин Коммунис парти адаглагшадаа эльгээhэн байна.

Консультативна уулзалгада бэлэдхэл тухай Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй мэдээсэлые консультативна уулзалгада хабаадагшад анжаран соносоо.

Аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд гүрүүлэгшээр hуулгын гурим тухай ойлголсоо. Уулзалга дээрэ зүбшэлэгдэхэ дуралхалнуудые тодорхойлон бэлдэхэ, мүн хүдэлмэриин гурим хангахын тула бүхы аха дүү партинуудай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай секретариат hунгагдаа.

СССР-эй ПРОФСОЮЗУУДАЙ XIV СЪЕЗД ДЭЭРЭ

...шалгалтын комис...хидхэлые тэрэнэй **И. А. Новиков** ...профессиональна союзуудай съездын февралиин ...заседани дээрэ

...дутагдалнууд тушаа ...Украинын профсоюзуудай ...республиканска Советэй ...**В. К. Клименко** нээ...табахын түсэбүүдые ...социалис мүрысөө ...дэлгэрүүлгэдэ ...хүүлхэ хэрэгтэ республиканска профсоюзай эмхинүүд ...хандуулна. Элэ...партиин хүтэлбэри ...уулгаа эрхилэн, үй...сэ арга бодомжо ...аглаха хэрэгтэ хо...нютагуудай ажал...эрго хүсэлэлгые эл...хэжэ гэбэ. Тинхэтээ ...хүтэлбэрилгын ...дүршэлтэй болоhон ...фабриканuудые, ...уурхайнуудые ...предприятинуудай, ...шадай мэргэжэл ...хэдэг мүрысөөн ...ашаг үрэтэй байна ...лаа.

...ненко түсэблэлгын ...тэды дутуу дуданuудые элирхэйлбэ. Харьковай заводуудай нэгэнэйнь түсэбтэ жэлэй турша соо арбан долоо дахин хубилалтын оруулагдаhан жэшээ баримта дурдаа. Түсэблэлгын хэрэгтэ тохёолдодог энэ мэтын дутагдалнууд мүрысөөндэ хабаадагшадай ажалдаа бүри ехэ бүтээсэ туйлалгадань hаад ушаруулна гэбэ.

Социализмын илалтын түлөө, ажалшадай социалис туйлалтануудай түлөө тэмсэлдэ Совет профсоюзууд хүндэтэ hуури эзэлhыень мүнөөдэр онсолон тэмдэглэхые хүсэгдэнэ гэжэ МГСПС-эй түрүүлэгшэ **В. И. Крестьянинов** хэлэбэ. Энэ съездэ партиин Центральна Комитедэй эльгээhэн амаршалга, коммунис байгуулалтада профсоюзуудай дүүргэдэг үүргые үндэрөөр сэгнэhэн ушар ажалай шэнэ баатаршалгада бидэниие зоригжуулна.

Профсоюзуудай Московско городской совет, городской ба фабричные, заводской комитедүүд эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам hайжаруулха хэрэгтэ, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэгшэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл бадаруулгада гол анхаралаа хандуулна. Москвагай профсоюзна эмхинүүд ехэ шэнэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай бэлэг бэлдэхын түлөө тэмсэл бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ байха гэжэ В. И. Крестьянинов тусхайлан тэмдэглээ.

Хүдэлмэриин табан үдэртэй неделидэ орохонтой дашарамдуулан, профсоюзуудай дүүргэхэ шэнэ зорилгонууд тухай хэлэхэ зуураа, амаралтын ба аяншалгын бүхэсоюзна фирмэ бии болгохо, тэрэшэлэн предприятинуудай, эмхинүүдэй хүсөөр амаралтын баазануудые город шадар бариха тухай типовой дүрим тодорхойлон зохёохо hэмди гэжэ дурадхаба.

Металлургическа промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ **И. И. Костюков** үгэ хэлэхэдээ, үнгэрэгшэ жэлдэ металлургнуудай туйлаhан амжалтануудые тэмдэглээ. Ороной металлургнууд жэл соо 100 гаран миллион тонно булад үйлэдбэрилхэ шэнэ зорилго бэелүүлжэ эхилэнхэй.

Пеэшэнэй жэлэй бүтээсые хоёр дахинhаа ехээр дээшэлүүлhэн, Макеевскэ заводой нэгэдэхи мартеновскэ пеэшэнэй коллектив үндэр дээдэ сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Элэ үүсхэгшэ габшагайшуулай дүй дүршэл КПСС-эй ЦК-гаар hайшаагдаад, ороной металлургическа заводуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гэжэ hанамжалан дурадхагдаа. Металлургнуудай эдэ бүхы амжалтануудынь шэнэ үүсхэл гаргагшадай оролдолгын дүн байхаhаа гадна, мүн профсоюзай эмхинүүдэй шадамар бэрхэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ болоно.

Мүнөө орон доторнай нилээд ехэ металл жэжэ өөдэhэн хайдаhан болодог байhаар. Профсоюзай ЦК СССР-эй Хара металлургиин министерствэтэй, НТО ба «Труд» газетэтэй хамта металл али болохоор арьбалха зорилготой бүхэсоюзна харалга эмхидхэхэнь. Тиимэhээ металл арьбалхын түлөө, металлаар бүтээгдэдэг зүйлнүүдэй бүри найдамтай бата байхын түлөө олониитын добтолго хэжэ эхилхэ уряатайгаар бүхы ажалшадта, металл болбосоруулдаг hалбаринуудай профсоюзай эмхинүүдтэ, профсоюзуудай советүүдтэ, комсомолшуудта ханданабди гэбэ.

Профсоюзна эмхинүүдэй хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл шэнжэлхэ, согсолхо зэргэтэй, профсоюзна хүдэлөөнэй научно-шэнжэлгын институт бии болгохо гэhэн дурадхал нүхэр Костюков оруулба.

Новосибирскэ локомотивна депогой электровозой машинист **В. М. Михмель** Сибириин түмэр замшадай ажал хэрэгүүд тухай съездын делегадуудта хөөрөө. Энэ депогой коллектив түсэбтэ табан жэлэйнгээ даабарие болзорhоонь урид, 1970 оной ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ бидэ бүхэнэй хубитаhаа дулдыдаха гэжэ хүдэлмэришэд hайн мэдэнэ, абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ байhандаа баатаар этигэнэ гэжэ машинист мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн профсоюзуудай Ленинградска областной Советэй түрүүлэгшэ **Б. А. Попов**, Донецкэ областиин «Контарная» гэжэ шахтын нэгэдхэмэл бригадын хүтэлбэрилэгшэ, Социалис Ажалай Герой **М. И. Телитченко**, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Костромской улhанай комбинадай нэхэгшэ, Социалис Ажалай Герой **В. Н. Плетнева** гэгшэд үгэ хэлээ. Делегадууд тоосоото үе соо ВЦСПС-эй эрхилhэн ажал ябуулгые hайшаагаад, ВЦСПС-эй, Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд дотор найруулагдаhан дурадхалнууд ба зорилгонуудые дэмжэбэ.

Профсоюзуудай XIV съезд февралиин 28-да боложо үргэлжэлөө.

(ТАСС).

ПРОФСОЮЗУУДАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН ФЕДЕРАЦИИН ХАНДАЛГА

ПРАГА. (ТАСС). Майн 1-нэй hайндэрые вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын ехэ үдэр болгон тэмдэглэхыень уряалжа, дэлхэйн бүхы эмхинүүдтэ, бүхы оронуудай ажалшадта Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци хандаба.

Энэмнай вьетнам арадтай hаналаа нэгэдэлгын улам үргэдэжэ байhые гэршэлэн харуулха гэжэ ЧТК агентствын дамжуулhан хандалга дотор хэлэгдэнэ. Энэ хадаа Вьетнамда америкынхидэй хэжэ байгаа дайе бүгэдэ арадай буруушаажа байhыень гэршэлхэ болоно.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин хандалга дотор иимэ уряанууд табигдана: «Американецууд, Вьетнамhаа гаража тониилогты!», «Вьетнам—вьетнамайхидта!»

Манай хандалга бүхы табан тиби дуулдажа, дэмжэглэхэ бэзэ гэжэ найдажа байhанаа Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци мэдүүлнэ.

Бүхы дэлхэйн ажалшад Вьетнамэй баатарлиг тэмсэлшэдтэй hаналаа бүри хүсэтэйгөөр нэгэдүүлэгты гэжэ Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин хандалга дотор хэлэгдэнэ.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Д. КУДРЯВЦЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикада шухала дээдэ мэргэжэлтэй багшанарые hурган бэлдэхэ, буряад hургуулинуудта ород хэлэ заалгын методико зохёохо талаар габьяатай байhанайнь түлөө, 70 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Эрхүүгэй гүрэнэй багшанарай институдай профессор, багшын эрдэмэй доктор нүхэр **Кудрявцев** Василий Дмитриевичые Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан,
1968 оной февралиин 27.

...ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРhОО УРИД!

...КПСС-эй Буряадай обкомдо

...АССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

...малай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ...гүрэндэ худалдаха талаар республикын ...ажахынуудай дунда дэлгэрhэн социалис ...мүрысөөнэй 1967 оной дүн тухай

...малhаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ ехээр худалдахын түлөө 1967 оной туршада республикын колхоз, совхозуудта дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн ...КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтоогоо:

...УДЫН АЙМАГТА КПСС-эй обкомой, республикын ...Советэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэригэй нэ...шан барюулха. Аймагай ажахынууд гүрэндэ мяха ...түсэбөө 128 процент, hү—111, нооhо—123, үндэгэ—152 ...дүүргэжэ, 1966 онойхитой сасуулхада, мяха 10 процент, ...—11, үндэгэ—11 процентээр ехээр абаhан, адууhа ...ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлжэ, продукциин өөрынь ...хямдаруулhан байна.

...СКЫН АЙМАГТА 300 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн ...Эндэхи ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө ...hү—12, нооhо—26, үндэгэ—8 процентээр үлүүлэн ...малай продуктнуудые ехээр абаа, адууhа малайн...ые нилээд олошоруулаа, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй өөрынь ...хямдаруулха талааршье hайн үрэ дүн туйлаа.

...ГЫН АЙМАГТА 200 түхэригэй гурбадахи мүнгэн ...Аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 106 процент, ...—125, нооhо—120 процент дүүргээд, урда жэлэй ...сасуулхада адууhа малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ, ...өөрынь олошоруулаа.

...малай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ эл...худалдаха талаар Захааминай, Хяагтын, Зэдын, Баунтын аймагуудай ажахынууд hайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

ШАДАМАР ЖОЛООШОН

Иван Васильевич Уколов хори гаран жэлэй туршада машина жолоодожо ябана. Тэрэ—Буряадай транспортна управлениин Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи ажахын түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн.

Олон жэлдэ автомашина жолоодон ябахадаа, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Иван Васильевичай республика дотороо ябаагүй газарынь үгы шахуу. Мууш, hайншье асфальтаар хушагдаhан, хушагдаашьегүй харгыгаар тэрэ машинаяа үдэр hүнигүй жолоодон гараа. Хэдэн маркын машина жолоодохо зуураа, нэгэшье авари хээгүй, машинын ябаха ёhо гурим эбдээгүй юм.

Түрүү жолоошодой нэгэн үнгэрhэн долоон жэлэй даабарииe дүрбэн жэлэй туршада дүүргэhэн. Тингэхэ зуураа, 16 комплект шиинэ, 8025 литр бензин алмаhан байна. Арьбалhан резинэ, бензинээрээ 46.383 километртэ арадай ажахын элдэб ашаа шэрээ.

Нүхэр Уколов табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, өөрын тусхай уялга абаhан юм. Тэрэ уялгаяа болото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай. Тонно-километр ябаха табан жэлэйнь даабари мүнөө 87,5 процент, ашаа шэрэхэ түсэбынь 88 процент дүүргэгдээ. Иван Васильевич ойрын үдэрнүүдтэ табан жэлэйнгээ даабарииe сум дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Дүй дүршэлтэй энэ нүхэр абьяастай ажалай жэшээ бусад нүхэдтөө харуулна. Мүн залуу жолоошодто олон жэлэйнгээ дүй дүршэлые дамжуулан үгэнэ, машинаяа hайнаар харууhалха, бензин алмажа hураха тушаа hургаал, заабари үгэнэ.

Ямаршье даабари эрхим hайнаар дүүргэдэг энэ нүхэр шухала, эгээл харюусалгатай газарта эльгээгдэдэг. Үнгэрhэн жэлэй баян ургаса хуряажа, саг болзор соонь гүрэндэ тушааха хэрэгтэнь колхоз, совхозуудта зохихо туhа хүргэhэн юм. Республикын Министрнүүдэй Совет тэрэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэн, «Буряадай АССР-эй таряа хуряалгын чемпион» гэhэн нэгэ зэргэ олгоhон, республикынгаа Ажалай алдар солын дэбтэртэ бэшэhэн байна.

Г. ГАРМАЕВ.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ, АШАНАРТАЯА

Аюша Дулмаевтай уулзаха гээ hаа, хада гүбээгээр хүреэлэгдэhэн Югтэ нютагта ошохо болохот. Энэ хүмнай үнинэй коммунист, ажалаараа шалгаржал байгша.

Нёдондо отарадань 327 эхэ хонин харууhалагдаhан байба. Колхозойнь правлени нүхэр Дулмаевай отарада зуун эхэ хонин бүриhөө 75 хурьга абаха гэhэн түсэб тодорхойлhон байгаа. Тингээд Аюша Дулмаев hамгантаяа суг ажаллаад зуун хонин бүриhөө 84 хурьга абажа шадаа. Мүнөө жэлдэ ахалагша хонишон нүхэр Дулмаев 310 эхэ хонитой, үнгэрэгшэ hарануудта тэдэнээ түрүүлжэ, хамта 250 гаран хурьгатай болонхой. Үшөө хэды түл абтахаар хүлеэгдэжэ байнаб гэhэн асуудалда:

— Дүшэ гаран түл абаал хадаа хэлэhэмнай хүсэлдэхэ юм. Зуун эхэ хонин бүриhөө 95 хурьга абаха зорилготойбди,— гэнэ Аюша Дулмаев.

Аюша абгай Ханда хүгшэн хоёр пенсидэ гараха дүтэлөө. Тиигэбэшье хуушанайнгаа зангаар мал адуулалсажа, «Коммунизмын зам» колхоздоо туhалжал байдаг. Хони хурьгалгын түлэг үедэ хүбүү бэри хоёрынь үхибүүдтэеэ ерэжэ, хүгшэдтэ туhална. Нүхэр Дулмаевай хараха, hанаха ашанарыньшье ажалдань туhалалсажа байна.

Б. ДОРЖИЕВ.
Захаамин.

...ЭЛЫНЬ hАЙШААГДАНА

...Орлидожол ажалладаг ...магтуулжа ябадаг. ...совхозой тугалшан Жа... ...тухай hонирхобол, ...жэлэй туршада ажал... ...бэрхэ хүмнай» гээд ...нь хөөрэлдэжэ бай... ...байхат.

...Гамсахан үнгэрhэн ...байhан бүхы тугалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр сүүдхын 700 граммаар нэмээгээ. Үнгэрэгшэ январь hарада 40 тугал харууhалаад, тус бүрииень хоногой 900 граммаар нэмээбэ. Иимэ бэрхэ тугалшан Туран нютагта байдаг, тэрэнэй дүршэл совхоз соогоо hайшаагдажал байна.

Я. ДОРЖИЕВ.

АГРОНОМУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Республикын ниислэл хото Улаан-Үдэдэ агрономуудай зүблөөн боложо байна. Эндэ Буряад ороной колхоз, совхозуудай, аймагуудай хүдөө ажахын управлениинүүдэй, туршалгын станци болон бусад эмхи зургаануудай агрономууд, институдуудай багшанар, эрдэмтэд, зарим колхоз, совхозуудай, үйлэдбэриин управлениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, зарим партийна, советэй хүдэлмэрилэгшэд хабаадана.

Зүблөөнэй түрүүшын үдэрэй заседани дээрэ «Республикын колхоз, совхозуудта орооhо таряа болон газар тарялангай бусад продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилдэг болгохо хэмжээнүүд тухай» гэhэн асуудалаар хүдөө ажахын министр нүхэр **Л. Власов**, «Республика дотор уhалагдадаг газар hайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай» БурАССР-эй Мелиорациин болон уhанай ажахын министр нүхэр **В. Большаков**, «Буряадай АССР-тэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие ямар тусхай шэглэл, гуримтайгаар мэргэжүүлхэ тухай» республикын Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр **В. Лысов** гэгшэд элидхэл хэбэ.

Элидхэлэй hүүлээр зүблөөндэ хабаадагшад үгэ хэлээ. Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Иванов** трибунада гаража, жэлhээ жэлдэ орооhо таряанай, бусад ургамалнуудай баян ургаса абахын тула юу хэдэг тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

— Илангаяа хабарай тарилга, ургаса хуряалгада нарин hайнаар бэлдэдэг заншалтайбди,— гээд тэрэ захалба.— Поли дээрэ хэгдэхэ бүхы хүдэлмэрые тодорхойгоор түсэблэжэ, трактор, комбайнуудай ямар полидо хүдэлхэ, тэрэнэй ябаха маршрут гэхэ мэтэ бүрин хараалагдадаг. Мүн тодорхойлогдоhон бүхы хүдэлмэридэ хэды шэнээн мүнгэ зөөри гаргашалагдахаб гэжэ элирхэйлэгдэдэг юм.

Саашань нүхэр Иванов зелёнко севооборотhоо гадуур, фермэ шадар тариха тухай дурадхаа.

Оньhожоруулагдамал тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, сабшалангаа наг шэбхээр, минеральна үтэгжүүлгээр шанаржуулжа, тэрэнээ уhалжа, үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлжэ байhан тухайгаа Зэдын аймагай Борьёогой совхозой главна агроном нүхэр **Зайцев** мэдүүлбэ.

Тэрэшэлэн hүүлэй жэлнүүдтэ орооhо таряа ехээр таридаг болоhоной ашаар малдаа таряа талханай зүйл горитой эдюулжэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ байhан тухайгаа тэрэ хэлээ.

— Агрономуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ, тэдэниие энэ тарэ юумэ олохо экспедитор болгоод байхаа болихо,—гэhэн эрилтэ Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой главна агроном нүхэр **Фомин** табяа.

Сабшалангаа бүхыдэнь луговодуудай звенонуудта, малшадай бригаданuудта хубаарилжа, тэрэнээ үтэгжүүлдэг, уhалдаг болоhоной ашаар ургасыень дээшэлүүлжэ байhан тухайгаа Хориин аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Рандин** хөөрэбэ.

Бэшүүрэй сорт туршалгын участогые даагша агроном **Карповай** хэлэхэдэ зүблөөндэ хабаадагшад угаа hонирхожо шагнаа. Тэрэ хатуу, хүсэ ехэтэй шэниисын «Ракетэ», «Саратовская-29» сортнуудые туршажа, баян ургаса абадаг боложо байhанаа хэлээ. Мүн наран сэсэг хабар эртэ таряад, тэрэнэйнгээ сэсэглээд байхада, удааруулангүй хуряажа абахада hайн шанартай силос болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Наран сэсэгэй hүүлээр шэниисэ тарихада hайнаар ургадаг тухайнь онсо анхарал татаба.

Зүблөөн дээрэ Кабанскын совхозой тракторна бригадын бригадир нүхэр **Корытов**, республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо нүхэр **Автушенко**, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин главна агроном нүхэр **Михайлов**, Загарайн аймагай Онохойн совхозой главна агроном нүхэр **Лобыгин**, Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой директор нүхэр **Цыренов**, Бэшүүрэй аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин главна агроном нүхэр **Таряшинов** гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Агрономуудай конференцидэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** хабаадажа, үгэ хэлээ.

Конференци гурбан үдэр үргэлжэлхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөнэй зал соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Малай үбэлжэлгэ шалганабди
ХОНИШОДШЬЕ ЗЭМЭТЭЙ

...үжэм дайдала хони ...ээ яhала таатай гэжэ ...дүршэлтэй малшад хэл... ...айлынь ташалангуу... ...бэлшээри угаа элбэг. ...эhээ жэлдэ хонин ...хурьга, гурбан кило... ...бага бэшэ нооhо хай... ...дадаг түрүү хонишод... ...жэлнүүдтэ олошороо. ...мүнөө жэл Борьёогой ...зарим түлгэ хонидой ...бирагүй лэг балдал ...Зунай бэлшээридэ. ...сагта тарянай, ...бэлшээглэжэ. хү...агүй хонид үбэлөө ...эржэ захалаа.

...Алексей Телишевэй, ...Шадринагай даалаг ста... ...эхэл тар... ...эржэ байнхай. Бүри ...харгаржа. түрүү... ...саhанай орохоло. ...тамираа алдаhан ...гажа, үбhэ, тал... ...зүйл hайса эдюулээгүй дээрэhээнь, жэлэй эхинhээ хойшо аяар зуун түлгэ гарзалаа. Хашаа соонь үбhэн, зелёнко, hолоомоншье харагдаба. Тэжээлээр яhала бараг хэбэртэй. Тэжээл байбал малшье тобир тарган онло орохо ёhотой бэшэ аал?!

Теэд Евдокия Шадринагай отарын нэгэ хашаа соо 150-аад түлгэ хаалгатай харагдана. Эндэнь тэнхээ тамираа алдаhан хонид олон. Илгагдан эдеэлүүлэгдэжэ байhан түлгэнүүдэйнь хашаа соо үблэг тулама аргал шэбхэ, үлтэрhэн hолоомоной зелёнкын үлөөлэhэн дүүрэн. Хото хорёонь, мүн хашаань үнинэй сэбэрлэгдээгүй. Гадна бэлшээридэшье ябалаг хонидынь туранхайнууд, хүйтэндэ тааража, борьбо дээрээ борсойлдошонхой харагдана. Хэрбээ хаhа болзор соонь эдеэлүүлээд, бүлеэн уhаар уhалаад байбалнь, түргөөр hайжарха бэлэй. Теэд хонишод ажалайнгаа гуримые наринаар сахижа эдеэлүүлнэгүй. Мүн Алексей Телишевэй отарада хонидынь хүсэд уhалагданагүй. Автомашинаар асарагдаhан уhа хэжэ абадаг томо цистернэнь амhартаа тулатар мульhэтэй болошоhон.

Эндэ олон хонин гарзалаа. Тэдэнь тэжээлээр дуталдажа муудаад, үлбэрдэжэ үхөө гэхын аргагүй. Үбhэ, hолоомоншье, зелёнко болон талха таряанай зүйл яhала элбэгээр бэлэдхэгдэнхэй. Хонин бүридэ 300 грамм талха таряанай зүйл үдэртөө эдюулнэбди гэлсэнэ. Зүгөөр харууhалжа байhан түлгэнүүдынь гансал хонишодой өөhэдынь ажалдаа муугаар хандаhан, тэжээлээ зүбөөр хубаарилжа хонидтоо үгэдэггүйhөөнь боложо, олоороо гарзална.

Иимэрхүү байдал үшөөшье дайралдана. Нарин-Хүнды гэжэ газарта үбэлжэдэг Иван Паломошиной отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай:

— Үбhэ, зелёнкомнай дууhаа. 300 центнер зелёнкыемнай намартаа hүрэг адуун эдижэ hалгаажархёо. Тингээд тэрэнэймнай түлөө совхоз мүнөө болотор тэжээл үгэнэгүй. Ядахын сагта үлөөд байhан 8 центнер үбhыемнай асаруулнагүй. Юрэдөө энээн тушаа совхозой поёдто хэлэ, болишье адли болоод байна. Бүтэхэ юумэн үгы,—гэжэ ахалагша хонишон Иван Паломошин хараал шэрээл табижа байба. Ушарыень ойлгохоло, энээндэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй байхаhаа гадна, отарын хонишод өөhэдөөшье хэхэ юумэеэ дууhан хэжэ шададаггүйнь элирээ. Үбэлжэлгэдэ хүрэхөөр үбhэтэй байха аад тэрэнээ гамнангүйгөөр хонидтоо тараажархёо. hүүлэй hүлдэ үбhэгүй болоод, тэрэниие хааhааашьеб асархыень хүлеэгээд hууна.

Паломошиной отарын дэргэдэ Иван Михалев 700 гаран түлгэ хонидые харууhалдаг. Теэд тэдэнэй ажалынь тад ондоо. Тусгаар нормо зохёожо, үбhэеэ гамнажа байгаад, хонидоо эдеэлүүлдэг. Тиимэhээ мүнөөшье хүрэтэр бардам хүрэхөөр үбhэтэй, хонидоо hайнаар ондо оруулжа байна.

Хүршэнэрэйнгөө иигэжэ ажаллажа байхада, хонишон Паломошиной оройдоол арбаад центнер үбhэтэй үлэhэниинь гайхалтай.

— Үбhэ тэжээлээ юундэ хэмгүйгөөр гаргашалнабта—гэhэн асуудалда нүхэр Паломошин:

— Хонидной туранхай. Тэжээл гамнахын аргагүй бологдоно. Үдэртөө хэды тэжээл хонидто үгтэхэ тухай заабаришье үгтөөгүй hэн,—гээд тэрэ хэлэнэ. Энэ талаар совхозой зооветеринарна мэргэжэлтэд hара бүриинь тэжээлэй рационииe зохёожо, отара бүхэндөө үгөөгүйhөөнь уламжалан, иимэрхүү байдал нэгэнтэ бэшэ ушарна.

Иигэжэ бултыень согсолходо дутагдалнуудайнь үнөө нэгэ шалтагаан—ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг хүнүүдые шэлэн оложо табяагүй дээрэhээнь, зарим хонишодынь ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, хонидоо гарзалуулна гэхэдэ алдуу болохогүй. Тиимэhээ совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон арадай хинагшадай комитедэй гэшүүд үе-үе шалгажа, зүбшэл заабаринуудые үгэхэ ёhотой байгаа.

В. ЖИГЖИТОВ,
манай тусхай корр.
Зэдын аймаг.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДӨӨ

ПЕТРОПАВЛОВКА. Зэдын аймагай колхоз, совхозуудай парткомуудай, отделени болон фермэнүүдэй, эмхи зургаанууд ба предприятинуудай партийна эхин организацинуудай 80 шахуу секретарьнар ээлжээтэ һуралсалдаа суглараба.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потепалов партиин хүтэлбэрилхы үүргые улам дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XXIII съездын заабаринууд тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэһэн байна.

Тус семинарай хүдэлмэри гол түлэб хоёр шэглэлтэйгээр үнгэргэгдэбэ. Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай, энэ хүдэлмэриие эрхилдэг дүй дүршэл тухай асуудалнуудаар партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Р. Х. Жамсаранов. «Мир» колхозой парткомой секретарь С. С. Субанов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи отделениин партийна эхин организациин секретарь Р. Ф. Елисеев гэгшэд хөөрэлдөө үүсхэбэ.

Партийна организацинуудай ябуулдаг иитэ-политическэ хүдэлмэриин байдал тушаа райкомой секретарь Н. Т. Манзаров элидхэбэ. Мүн энэ асуудалаар партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд Н. Н. Охолин, Д. А. Сухчев гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Секретарьнарай үмэнэ аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ А. Н. Шатуев, аймагай газетын редактор Д. Д. Бадмажанов, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь В. Е. Гармаев болон бусад элидхэлнүүдые хэһэн байха юм.

Семинарай эсэстэ аймагай центрэй эмхи зургаануудай, хүтэлбэрилхы органуудай тушаалтадтай уулзалга болоо.

Г. БАДМАЖАПОВ.

КАРЛ МАРКСЫН ТҮРЭҺӨӨР 150 ЖЭЛЭЙ

БРЯНСК. Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ойн баярай уншалганууд КПСС-эй Брянскын обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшанда эхилбэ. «Карл Маркс — пролетарнадай агуу ехэ багша» гэһэн түрүүшын лекциие КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институтдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ А. Е. Коротаева уншаа.

Имэ лекцинүүд долоон хоног соо нэгэ удаа үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагданхай. «Коммунис партиин манифест» — научна коммунизмын программна документ», «Марксизмын бии бололго — философидохи революционно хубилалта», «Карл Марксын экономическа һургаал ба мүнөө үеын байдал», «Карл Маркс, дэлхэйн революционно хүгжэлтэ», «Ленинизм — марксизмын хүгжэлтэдэхи шэнэ шата» гэһэн темэнүүд хараалагдаа.

РЯЗАНЬ. Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан лекцинүүд КПСС-эй горкомой Политическэ гэгээрэлэй байшанда уншагдажа эхилээ. Мүн Карл Марксын ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаһан лекцинүүд «Знани» бүлгэмэй областной лектореёр городой ажалшадай дунда уншагдаха.

БАКУ. Научна коммунизмын эхи табигшын нэрээр нэрлэгдэһэн Азербайджанска ССР-эй колхозой түбтэ — Минбатылы тосхондо Маркста зорюулагдаһан памятник бодхоолгын һайндэр болобо.

Дэлхэйн пролетарнадай агуу ехэ багшын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уншалганууд «Агуу ехэ Октябриин социалис революци — марксизм-ленинизмын суртал бодолой илалта» гэһэн лекцеэр тус колхоздо эхилбэ. Республика дотороо колхозно хүдэлөө эмхидхэлсэгшэдэй нэгэн, 1920 онһоо КПСС-эй гэшүүн Гамид Исмаилов лекцинүүдые уншалта эхилһэн байна. Колхозой библиотекэ марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудта зорюулагдаһан тусхай
хидхээ.

Карл Марксын
ла бүхы зохёолнуу
«Капиталай» гурб
щета философи,
экономикые шүүм
гэхэ мэтэ зохёол
лэ дээрэ ор
КПСС-эй Эстони
гэдэхи партиин т
тудай марксиз
классигуудай зох
шүүлдаг хэлгэс
дүрбэдэхи том б
хёолнуудые оршу
В. И. Ленинэй «
гэһэн статья нау
мын эхи табигшы
хүрэтэр эстон хэ
лэгдэхээр хараала

Зураг дээрэ: (б
марксизм-ленинизм
гуудай зохёолнууд
хэлтэсые даагша
ЭССР-эй культур
ажал ябуулагша,
на хүдэлмэрилэгш
гэгшэд.

ТАСС-ай фо

Экономико шудалха клуб № 4

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ЯАЖА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭБ?

- **Хүдэлмэриин бага саг соо ехэ продукци абажа һураха.**
- **Хүнэй, машина техникын хүсэ бодомжотой зүбөөр хэрэглэхэ.**
- **Газараа эзэн ёһоор элдүүрилхэ, үтэгжүүлхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ.**
- **Ажал оньһожоруулха, хүдэлжэ байһан хүниие һайнаар урмашуулха.**

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА хүдэлжэ байһан хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые хайшан гэжэ зүбөөр тодорхойлхоб гэжэ олонхи зон һонирходог байна. Хэнэйшье мэдэһээр, завод, фабрикын хүдэлмэришэн бүхэн халаан соогоо хэды шэнээн деталь, часть, эдлэл хэжэ гарганаб, тэрээгээрнь ажалай бүтээсэ тодорхойлогдоно.

Теэд хүдөө ажалдамнай хүнэй хэһэн хүдэлмэриие үдэр үдэрөөрнь тодорхойлон гаргахань бэрхэтэй бшуу. Эгээл тиимэһээ абтаһан продукциин единицэ (грамм, центнер, тонно) бүхэндэ хэды шэнээн хүдэлмэриин саг гаргагдааб, тэрээгээрнь хүдэлжэ байһан хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые тодорхойлхо бологдоно. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэриин багахан саг соо элбэг продукци үйлэдбэрилөөд байбал, ажалайнь бүтээсэ ехэ болохо зэргэтэй. Хэрбээ үлүү ехэ саг гаргаад, ахир бага продукци үйлэдбэрилөө һаа, ажалайнь бүтээсэ бага байгаа тэжэ элеэр харагдаха ха юм.

Тиихэдээ ажалай бүтээсые харуулһан хоёр ондоо гол шэнжэ байдаг. **Нэгэдэхинь** — хүдэлмэриин сагай единицэдэ (хүнэй хүдэлһэн үдэр, час соо) хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилэгдөөб гэжэ сэхэ харуулһан шэнжэ. Ондоогоор хэлэбэл, нэгэ хүн үдэр соо гү, али час соо хэды центнер, килограмм продукци үйлэдбэрилөөб гэжэ хараха болоно. Хэрбээ тэрэниие хүдөө ажахыда бүхыдэнь гү, али таряан, мал ажал дээрэ абажа харуулха болоо һаа, бүхыдөө абтаһан продукциие мүнгэнэй тоодо оруулаад, нэгэ хүнэй жэл соо хүдэлһэн сагта хубаажа үзэхэ хэрэгтэй. **Хоёрдохинь** — гаргагдаһан хүдэлмэриин сагые сэхэ бэшээр харуулха болоо һаа, хүнэй хүдэлһэн үдэр, часые 1 гектар тарилга гү, али 1 толгой мал, мүн 1 гектар дээрэ ямар хүдэлмэри хэгдээб (хахалалга, тарилга, хуряалга) гэжэ харалсаха ушартай. Колхоз гү, али совхозой үйлэдбэриие экономическа талаһаань бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлхын тула энээниие хэрэглэхэ ёһотой.

Мүнөө совхозуудта жэлэйнь тоосоон дотор нэгэ хүнэй хүдэлһэн үдэртэ хэды центнер таряан, саахарай свёкло, хартаабха, овощ, силос, мяха, һүн, ноохон абтааб гэжэ харуулагдана. Мүн эдлүүриин газарай 100 га бүридэ хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилэгдөөб гэжэ тодорхойлогдоно.

Нэн түрүүн ажалай бүтээсэ ямар хэмжээндэ байнаб, хэр түргэн дээшэлнэб, урда жэлнүүдтэй жэшээлхэдэ ямар байнаб гэжэ хараада абаха шухала.

1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб соо ажалай бүтээсын жэлэй дунда зэргын хэмжээнэй ургалтые (хүдэлжэ байһан нэгэ хүн дээрэ абахада) хүдөө ажахыда — 7 процент, промышленностьда — 6 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдана. Ондоогоор хэлэбэл, хүдөө ажахыда энэнь урдахи табан жэлэйхидэ (1961—1965 онууд) орходоо 3,7 процентээр ехэ байха болоно. Энэ табан жэл соо ажалай бүтээсые урдынхиһаа һураггүй ехээр дээшэлүүлжэ, мүнөө хүдөө ажахынгаа промышленностьһаа гээгдэжэ ябаһан ушарые усадхаха гэһэн зорилго табигдана бшуу.

Манай Буряадай республикын хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ хэр зэргэ дээшэлнэ гээшэб? Колхоз, совхозуудтамнай ажалай бүтээсын жэлһээ жэлдэ ургажа байһанай хэмжээе энэ таблица дээрэһээ хаража үзэе.

	1961 он	1962	1963	1964	1965
совхозудта	95,5	106,7	111,0	120,5	121,4
колхозуудта	101,8	125,7	130,6	139,3	132,6

Энээн дээрэһээ харахада, совхозуудта ажалайнь бүтээсэ колхозуудайхиһаа удаанаар дээшэлнэ.

Саашань. Хүдөө ажахын гол продуктнуудай (ороохо таряан, мяхан, һүн, ноохон) центнер бүхэндэ хэды шэнээн ажал (хүнэй хүдэлһэн үдэр) гаргагданаб гэжэ харая.

	Совхозуудта			Колхозуудта		
	1962	1964	1968	1962	1964	1968
Таряан	0,36	0,25	0,22	0,38	0,35	0,25
Хартаабха	1,02	0,77	0,76	0,75	0,60	0,71
Овощ	2,48	1,37	1,96	1,96	1,7	1,94
Гахайн мяхан	9,9	8,2	5,9	13,95	12,99	8,34
Ноохон	37,0	32,7	35,9	40,23	44,87	39,42
Һүн	2,3	2,25	20,08	2,7	2,5	2,35

Энэ таблица дээрэһээ харахада, совхозуудта хүдөө ажахын продуктнуудые (хартаабхаһаа бэшэнь) үйлэдбэрилгын ажалай бүтээсын хэмжээн колхозуудайхиһаа дээшээ байна.

Ажалай гаргашые харуулха гол хэмжүүр — хүдэлмэриин саг (час, үдэр, жэл) болоно. Мүнөө гүрэнэй статистикын табиһан нормын ёһоор, жэл соо 290 хүдэлмэриин үдэр тогтоогдонхой. Үнэндөө республикын совхозуудай жэлэй тоосоон дээрэһээ харахада, хүдэлмэриин саг тогтомол нормоһоо ехэ гаргагдадаг байна. Жэшээнь, 1966 ондо Түнхэнэй аймагай Саянай совхоздо жэл соо нэгэ хүн дунда зэргээр 320 үдэр хүдэлжэ гараһан болоно. Тиихэдэ Хэжэнгын совхоздо хүн бүхэнэй 320,7 хүдэлмэриин үдэр гаргагдаа. Баргажанай аймагай Дэрээнэй, Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозуудта тэрэнь бүри ехэ болоо. Гэхэтэй хамта хүдөө нютагтамнай хүдэлмэриин саг жэл соогоо адли бэшэ байна. Зун, намарай халуун хүдэлмэриин хаһада хамтын ажалда хүн зон олон хабаадажа, хүдэлмэриин саг ехэ гаргагдана. Харин үбэлдөө тэрэнь бага байдаг ааб даа.

Газар тарялангай ургаса дээшэлүүлхэ гээшэ ажалай бүтээсые ехэ болгохо хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлнэ. Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда 1963—1966 онуудай туршада ороохо тарянай ургасын элбэгээр абтадаг болоһоной ашаар ажалай бүтээсын дээшэлһэниие хаража үзэе.

	1 центнер продукци абахада хэгдэһэн ажалай гаргаша (хүнэй хүдэлһэн үдэрөөр)			Тарялангай га бүриһөө абтаһан ургаса (центнерээр)		
	1963	1964	1966	1963	1964	1966
Таряан	0,3	0,3	0,41	9,7	9,6	12,9
Хартааб	0,6	0,57	0,8	60,2	70,9	58
Овощ	1,5	1,33	1,11	107,6	150,7	200,7
Силос	0,04	0,03	0,05	75	94	51,5

Ажахыда һүүлэй гурбан жэлдэ хартаабхын ургаса доошоо ороо, тэрээнһээ боложо, ажалай бүтээсын бага болоһониинь эндэ элеэр харагдана ха юм.

Мүнөө таряалан, сабшалан, бэлшээриин газарай үрэжэл һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ, илангаяа наг шэбхэ болон бусад органическа, минеральна үтэгжүүлгэ аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ зорилго табигдана. Теэд энэ талаар бии байһан айхабтар ехэ арга боломжо колхоз, совхозуудтамнай үшөөл хүсэд һайнаар хэрэглэгдэнэгүй гэжэ хэлэхэ болонобди. Хэрбээ 1966 ондо республикын совхозуудта тарялангай га бүридэ дунда зэргээр 0,7 тонно наг шэбхэ, 6,0 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан һаань, харин Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда тарялангай га бүридэ 3 тонно шэбхэ, 27 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдаһан байна. Энээнэй ашаар лэ тэндэхид жэлһээ жэлдэ ороохо тарянай болон бусад ургамалнуудай тогтууритай һайн ургаса хуряана.

Хүдөө ажахыда элдэб оньһожоруулга, машина техникэ болон электрын элшэ хүсэ үргэнөөр хэрэглэдэг болоһонһоо ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлхэ ушартай. 1966 оной дүн дээрэһээ харахада, совхозуудта тарялангай 100 га бүхэндэ 81,6 мориной хүсэтэй машина техникэ хүрэһэн байна. Колхозуудта тэрэнь 79,2 мориной хүсэн болоно. Тиихэдэ хүдэлжэ байһан нэгэ хүндэ абажа үзэхэдэ, совхозуудта 12,1 мориной хүсэтэй техникэ хэрэглэгдэнэ. Харин колхозуудта тэрэнь 4 мориной хүсөөр бага.

Һүүлэй 3 жэлэй дүн харахада, совхозуудта эдлүүриин газарай 100 га бүридэ трактор, машинын олон байхадал ажалай бүтээсэ ехэ, зөөлэн хахалалгын гектарыншье горитой, ороохо таряан болон бусад ургамалнуудай ургасанышье дээшээ байна. Жэшээнь, эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 24,8 мориной хүсэтэй трактортай байһан совхозуудта (республика соомнай 10 тиимэ ажахы бии) тарянайнь ургаса гектарай 9,5 центнер болоно. Эндэ трактор бүхэнөөр 552,5 зөөлэн хахалалга хэгдэнэ. Харин тарялангай 100 га бүридэ 15,8 мориной хүсэтэй трактортай совхозуудта (тиимэ совхоз — 29) тарянайнь ургаса гектарай 8,7 центнер, нэгэ трактораар жэлдээ 465,9 га зөөлэн хахалалга хэгдээ.

Ажалай гаргашые хороохын тула элдэб ургамалнуудые, илангаяа овощ тарилгые оньһожоруулха, үбһэ, һолоомо һурилхэ, хартаабха малтаха хүдэлмэридэ машинын хүсэ үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой гэжэ мэдэхэгүй хүн мүнөө олдохогүй. Үнэндөө республикымнай совхозуудта урзанда овощ тариха хүдэлмэриин оройдоол 31 процентнь оньһожоруулагдаһан байгаа. Колхозуудта тэрэнь бүри бага, минил 17,4 процентнь машинын хүсөөр, бэшэниинь хуу гараар хэгдэнэ. Хартаабха малтаха хүдэлмэри баһал ехэнхидээ гараар бүтээгдэдэг.

Фермэнүүдтэ оньһон машиныч хомор, ехэнхи ажалаа гарай хүсөөр хэгдэдэг байһан дээрэһээ колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүдтэ ажалай бүтээсэ ёһоор дээшэлнэгүй. Тусхайлбал, урзанда республикын совхозуудта бүхы үнеэдэй оройдоол 8,6 процентнь машинаар һаагдадаг байһан. Малай байрын шэбхэ сэбэрлэхэ, үбһэ тэжээл зөөхэ хүдэлмэриин минил 3,3 процентнь оньһожоруулагданхай. Колхозуудта үнеэдые оньһон машинаар һааха хүдэлмэри бүришье муу. Үхэр малай харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхээд, ашаг шэмыень ехэ болгоод, тэндэхи бүхы хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулаад байбал, ажалай бүтээсэ заабол дээшэлхэ ёһотой.

Мал ажалда, илангаяа һаалиин фермэдэ хүнүүд «хоёр наранай хоорондо» ходол хүдэлжэ гаранабди гэжэ хөөрэлдэдэг. Теэд шалгажа үзэхэдэ, гол хүдэлмэриинь саг үдэртөө 6—6,5 часһаа ехэ болодоггүй. Манай туршалгын станциинхид Ивалгын ОПХ-гай үүлгэртэ малай фермэдэ имэ шалгалта хэжэ үзөө. Эндэхи гурбан һаалишадай ажалые 3 үдэрэй туршада хинан хаража, үдэртөө гол хүдэлмэридөө хэды шэнээн саг гарганаб гэжэ шалгахада, нэгэ һаалишаниинь үдэр соо 3 час хүдэлөө, нүгөөдэнь — 5 час, гурбадахинь — 4 час 33 минута хүдэлһэн байна. Энээн дээрэһээ харахада, хүдэлмэриин тогтомол гуримые алдангүй сахяад, ажалаа зүбөөр эмхидхээд байбал, багахан саг соо ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжын ехэ байһаниинь элирнэ.

Ехэ продукци үйлэдбэрилһэнэй түлөө хүнүүдые зүбөөр урмашуулха, таарамжатай һайн түлөөһэ үгэхэ, мүн һалбари, гүүртэ, фермэ, бригаданүүдые нэгэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо, томодхохо гээшэ баһал ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэдэ ехэхэн удха шанартай. Тэрэшэлэн эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэжэ, хүдөө ажахые ашаг үрэ ехэтэй болгохо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжо баһал барагдашагүй.

А. БАГАЕВА,
Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин экономикын таһагай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

ОЛОНОЙ НЭГЭН

— Энэмнай шухала ажал. Тэрэниие түргэнөөр бүтээжэ үзыт, Николай Васильевич, — гэжэ геологууд энэ хүндэ үдэр бүри шахуу хандадаг.

— Болохол даа, — гэжэ тэрэнь ходо харюусана.

Үглөөдэрынь гү, али нэгэ-хоёр хоноод лэ геологууд захилаа абадаг. Проектнэ, тоосооной элдэб документаци дэбтэр болгон оёдог мэргэжэлтэй Николай Васильевич Тумаковые геолог бүхэн һайн танидаг. Тэрэнэй туһаламжаар, анхарал оролдолгоор геологуудай олон тоото документнүүд, шэнжэлэлгэ, бэдэрэлгын ажал хэһэн тоосоон ябалан оёгдожо, тусхай дэбтэр, ном болгогдодог.

Николай Васильевичай хүдэлмэриин үдэрэй нэгэшье минута дэмы һаладаггүй. Тэрэ гансаараа геологоуправлениин бүхы документаци ябталдаг. Тэрэнэй хажуугаар элдэб папка, амаршалгын адресай гадар гоё һайханаар шэмэглэн хэдэг.

Энэ хүнэй бүтээдэг ажал юрын, заримдаа обёорогдодогшьегүй. Николай Васильевич Буряадай геологоуправлениин эмхидхэгдэһэн сагһаа эндэ ажаллана. Тэрэ өөрөө дэбтэр ябталалгын цех эмхидхэн түхеэрһэн юм.

Арбан жэлэй туршада эндэ хүдэлхэ зуураа, хэдэн грамотада хүртөө. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ нүхэр Тумаковто олгогдобо. Буряадай геологууд юрын ажалтай энэ нүхэрөө магтан хүндэлдэг юм.

П. БОРЬКИН.

МАРКСИЗМЫ

ГАЙХАМШАГТА ЗОХЁО

(«Коммунис партиин Манифестын» 120 жэлэй ойдо)

Мүнөө үедэ бидэнэр хүн түрэлтэнэй түүхын гайхамшагта үе сагта ажаһуунабди. Манай хараһаар байтар бүмбэрсэг дэлхэйн шэнжэ шарайнь танигдашагүй болотороо хубилжа байна.

Мэнэ һаяхан манай ороной арадууд өөрынгөө түүхэдэхи агуу ехэ алдарта ойе — Октябриин революциин 50 жэлые — баяр баясхалантайгаар тэмдэглээ. Мантай хамта энэ ойе бүхы дэлхэйн ажалша хүнүүд угталсаа. Табин жэлэй саада тээ Россида үнгэргэгдэһэн социалис революциин ашаар бүхы дэлхэй дээрэ анха түрүүшынхеэ хүдэлмэришэн ангиин, үгытэй таряашадай засаг тогтоогдоо бэлэй.

Агуу ехэ Октябриин революци имагтал марксизм-ленинизмын илагдашагүй хубисхалша һургаалай захяа заабариие үнэн зүбөөр, зохёохы ёһоор бэелүүлһэнэй ашаар илалта түгэсөөр бэелүүлэгдэһэниинь мэдээжэ. Харин тэрэ һургаалай үзүүр эхининь, анха түрүүшынь программна зохёолынь гэхэдэ «Коммунис партиин Манифест» байһан юм. Тэрэнэй анха түрүүшынхеэ тунхаглагдаһанһаа хойшо зуун хорин жэл мүнөө гүйсэбэ.

1847 ондо Карл Маркс Фридрих Энгельс хоёр түүхэдэ анха түрүүшынхеэ уласхоорондын коммунис эмхи болохо «Коммунистнуудай Союз» байгуулаа һэн. 1847 оной ноябрьда болоһон тэрэ союзай 2-дохи конгресс программа зохёохыень Маркс Энгельс хоёрто даалгаа бэлэй. 1848 оной февральда тэрэ программань «Коммунис партиин Манифест» гэжэ нэрэтэйгээр тунхаглагдаа юм.

Манифестын гол удха, тэрэнэй гайхамшаг удха шанар, үүргэ тухай хэлэхынгээ урда тээ тэрэ үеын байдал тухай богонихоноор тогтожо хараха хэрэгтэй гэжэ һанагдана. 19-дэхи зуун жэлэй 30-аад—40-өөд онуудта Европын гол гол капиталис оронуудта хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн гээшэ үшөөл һулаар хүгжэнги, гээгдэнги байһан. Тэрэ хадаа теоретическэ талаараа түлюур, бодото дээрээ буржуазна болон жэжэ буржуазна демократнуудай нүлөөндэ оронги байдаг һэн. Тэрэ үедэ Англи, Франци болон Германида болоһон буһалгаануудта хүдэлмэришэд хэды ехэ эрэлхэг зориг гаргабашье, өөрынгөө бодото хүсые хүсэдөөр мэдэрээгүй, өөрынгөө үүргые хүсэдөөр ойлгоогүй байһан.

Хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ 40-өөд оной эхеэр эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилһэн К. Маркс, Ф. Энгельс гэгшэд эрдэм ухаанай оньһые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтын гол үндэһэн хуулиие харуулжа үгөө һэн.

Энэ зохёол соогоо Маркс, Энгельс түүхэдэ эгээн түрүүшынхеэ капиталис байгуулалтын уг үнгиие тодорхойлһон, капиталис дарлалтын эшэ үндэһые харуулһан байха юм. Капитализмын эдэгэшэгүй яра шархые, тэрэнэй дабагдашагүй доторой зүрилдөөнүүдые тодорхойлоод, Маркс, Энгельс капитализмын заатагүй һандаран унаха байһаниие заажа үгэбэ.

Өөрһөөнь урид байһан байгуулалтануудта орходоо бүри дээдэ шатын байгуулалта байһан тулада капитализм болбол хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүү үүргэ түрүүшын үедэ эзэлһэн байгаа. Капитализмын үедэ урда урдынхида орходоо үзэгдөөгүй ехэ үйлэдбэриин хүсэнүүд хүгжэн һалбараа, эрдэм, техникэ урагшаа нилээд алхам хээ, дэлхэйн дэлгүүр байгуулагдаа. Харин эдэ бүгэдэнь ажалша зониие үзэгдөөгүй муухайгаар мүлжэһэн дарлаһанай эсэстэ, тэдэнэй хүлһэ, шуһаар түйлагдаа юм.

Ажахын талаар эзэрхэхы анги болоһон буржуази мүн политическэшье талаар хамаг эрхэ засагые өөрынгөө гарта булимтаран абаа һэн. Капитализмын үедэ гүрэн түрын засаг халаа имагтал буржуазна ангиин хамаг бүхы хэрэгүүдые эрхилдэг зургаан болошоо юм гэжэ манифестын авторнууд үнэн сэхээр бэшээ һэн. Тэрэчь мүнөө үедэ илангаяа ехээр баримталагдажа байна. Мүнөө сагай капиталис оронуудта тогтоогдоһон гүрэнэй монополис капитал хадаа тэдэ оронуудай капиталистнуудай бүхы гүрэнэй засагые гартаа хүсэдөөр абаһаниие эли тодоор гэршэлнэ.

Буржуазна байгуулалта үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые үзэгдөөгүй ехээр хүгжөөгөөд, тэрэнээ гартаа барижа шадахагүй болошоно гэжэ Манифест соо хэлэгдэнэ. Үнэхөөрөөшье буржуазна үйлэдбэриин харилсаанууд, тэрэ байгуулалтын ангинуудай хоорондын харилсаанууд тиимэ ехээр хүгжэнги үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашанхи хүгжэлтэдэнь һаад татадаг байна. Ушар имэһээ буржуазна байгуулалтын ажахы саашадаа тон ехэ бэрхэшээлтэйгээр хүгжэдэг байха юм. Энээниие нэн түрүүндэ экономическа кризисүүд гэршэлнэ. Тиигэжэ буржуази хадаа хархис хойрог анги болоно, хүн түрэлтэнэй байгуулалтын урагшаа хүгжэхэ, дабшаха хэрэгтэ һаад тойбо татана.

Коммунис партиин Манифест соо анха түрүүшынхеэ хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ үүргэ тодорхойлогдоо юм. Капиталис байгуулалта хэдышье үмхирөө үтэлөө һаа, өөрөө зүн дэгээн һалажа унахагүй юм гэжэ Маркс, Энгельс заагаа. Буржуази өөрынгөө эзэрхэлгэ үргэлжэлүүлхые, ухэлөө хойшолуулхые оролдохо байха гэжэ тэдэнэр хэлэжэ үгөө. Үмхирһэн капитализмые усадхахын тула тусхай хүсэн хэрэгтэй бшуу. Тиимэ хүсэниие Маркс, Энгельс Манифест соогоо анха түрүүшынхеэ заажа үгөө юм. Тэрэ хүсэниинь хүдэлмэришэн анги мүн.

Хүдэлмэришэн анги хадаа капиталис байгуулалтын хүгжэлтэтэй хамта хүгжэдэг, тэрэнэй гол үйлэдбэришэ хүсэниинь юм. Хүдэлмэришэн анги өөрынгөө хүгжэлтын түүхэдэ хэдэн шата дабажа гарадаг. Үйлэдбэриин хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэн анги гансашье тоогоороо бэшэ, мүн шэнжэ шанараараашье урган хүгжэдэг. Тиихэтээ хамта хүдэлмэришэд өөһэд хоорондоо холбоо барисаагаа, эмхидэл нэгэдэлээ бэхижүүлжэ, капитализмда эсэргүү тэмсэлээ улам улам шангадхана.

Капиталис обществын оршон байда
дэлмэришэн анги эгээн хубисхалша, э
эмхитэй анги юм. Имагтал энэ анги ка
лалтые унагаажа шадаха аргатай. Имэ
дэлмэришэд өөрыгөө тойруулан хүдөө
мүлжэгдэгшэ ажалшадые эмхидхээд, с
ци хэжэ, пролетариадай диктатура бай
юм гэжэ Манифест соо эли тодоор хэл

Имэ болохолоороо, имагтал хүдэлм
рэнгэтэ капиталис байгуулалтые хөбх
ха, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүү
та мүлжэлгэгүй байгуулалта — коммун
сэн юм. Маркс, Энгельсын гаргаһан
түүхэдэ угаа ехэ удха шанартай.

Хүдэлмэришэн анги буржуазиин үзэ
сэн гэһэн заабари хадаа бүхы дэлхэй
дэлмэришэдэй тэмсэлэй хүсэтэ зэбсэг

Уласхоорондын хүдэлмэришэн анги
нуудай хүдэлөөнэй анха түрүүшын
соо мүн лэ түүхэдэ түрүүшынхеэ хүдэл
түрүү отряд — Коммунис парти тухай
һэ һуури табигдаа юм. Энэ зохёол соо
тиин түүхэтэ үүргэ тодорхойлогдоһон,
рилгонууд табигдаһан, хүдэлмэришэн
парти хоёрой хоорондохи харилсаануу
байна.

Коммунистнууд хүдэлмэришэн анги
лөө ами наһаяа гамнангүйгөөр тэмсэ
Коммунистнуудта хүдэлмэришэдэй эрх
доо эрхэ байдал, һанал бодол үгы юм
соо хэлэгдэнэ. Коммунистнууд хүдэлм
бусад партинуудһаа юугээрээ илгаатай
эгээл эрид, урагшаа эрмэлзэһэн, теор
раа эрдэм ухаанай ёһоор ажалладаг
фест соо коммунистнуудай ойрын зор
бэл, хүдэлмэришэдые анги болгон эм
зин эзэрхэлгые унагаалга ба политич
дэлмэришэн ангиин гартаа абалга хар

Коммунис парти тухай һургаалые
Маркс Энгельс хоёр имагтал юрэнхы
һон байна. Пролетариадай парти тух
парти тухай гүйсэд дэлгэрэнгы һур
Ильич Ленин Маркс, Энгельсын ном
улам саашань хүгжөөгөө. Коммун
мэришэн ангиин шиидхэхы, хүтэлбэри
гэжэ Ленин эли тодоор харуулаа.

Коммунис партиин Манифестын ан
тунхаглагдаһанһаа хойшо аяар зуун х
бэшье, энэ зохёолой удха шанар бүүр
байгаа хамаг бүхы һургаалнуудай үн
бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы түүхэ хүсэд
үгөө. «Бүхы оронуудай пролетарина
гэжэ Манифестые түгэсхэһэн үгэнүү
бүхы дэлхэйн хүдэлмэришэдэй хүдэл
хүдэлөөнэй уряа, зорилгонь байһаар.

Манай орондо коммунизм байгуул
кратиин оронуудта социализм байгуу
капиталис оронуудай хүдэлмэришэн
мүлжэгшэдтэй хатуу шангаар тэмс
хүгжэжэ байгаа оронуудай ажал
бэеэ даанги байдалай, эрхэ сүлөөгэй
байгаа үедэ дэлхэй дээрэхи бүхы хуб
ратическа хүсэнүүдые элсүүлэн нэгэ
со ехэ удха шанартай.

Нэп түрүүндэ дэлхэйн коммунис х
хүсэнүүдые элсүүлхэ угаа шухала
зорилготойгоор мүнөө 18 ороной
нуудай үүсхэлээр Будапештдэ комму
мэришэдэй партинуудай консультати
ложо байна. Тэрэ уулзалга дээрэ ком
дэлмэришэдэй партинуудай түлөөлэгш
мунис хүлэлөөе саашань яажа х
дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэ
нуудай удаадахи зүблөөнэй шэнжэ, зор
хэхы асуудалнуудые хаража үзэхэ зор

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн мүнөө
шэлнүүдтэй ушарбашье, эсэсэй эсэст
гараха байһаниинь мэдээжэ. Мүнөө дэл
нуудай коммунис партинууд марк
һургаалые үнэн зүбөөр баримталжа ба

Мүнөө үедэ коммунис хүдэлөөн дэл
нүлөө ехэтэй политическэ хүсэн бол
партинуудай ажал хүдэлмэринь мар
һургаалай илагдашагүй хүсэтэй бай
Ушар имэһээ имагтал коммунистну
ажалшадай хүсэлые эгээл дүүрэ
шададаг байна.

Тэмсэлэйнгээ дүлэн соо гайхамшаг
абежа, ажал хүдэлмэриингөө арга онь
хүгжөөн һайжаруулан, дэлхэйн комму
нөө өөрынгөө түүхын шэнэ, дээдэ ша
на. Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэхи хоё
коммунизмын болон капитализмын хо
дэ коммунизмын хүсэнүүд жэшээлэш
байһанаа үдэр ерэхэ тудам гэршэл

Мүнөө үеын дэлхэй дээрэхи байда
коммунизм, хэдэн олон оронуудта соц
жа байһан ушар, уласхоорондын хүдэл
амжалтанууд Маркс, Энгельсын зох
партиин Манифестын уряагай, үнэн
байһаниие гайхамшагаар баталаа. Ман
саашадаашье улам ехэ амжалта түй
дамжаггүй.

Б.
түүхын эрдэмэй

ЗУРАГЛАЛ

ХАДЫН ЭЗЭН

...ҮНИИН ТЭНГҺЭЭ холо үнгэр-...эр хони, хурьгадаа эрьежэ... хоноод, нилээд оройхон бэ... хойно унталгадаа ороһон-... һаа, нэгэ ойро зуура зали... лэ. Цырен Бадмаевич эжэ-...эй бодошобо.

— Ахай, һайса амарһаты... орегэл. Би мэнэ һая хони-... харааад ерээб. Хуу амгалан... байна һэн,—гэжэ тэрэнэй... Цыпэл Борщонова хэлэнэ.

— Юрэдөө үсэгэлдэрэй тэрэ... хонин һанааемни ехэл... байна. Хаража ерэхэм... болоо һаань, ветери-... ошохо хэрэгтэй, — гээд... хубсалаад гараба.

...Бадмаевичай хонидой... үдэ татажа ороходонь... дулаахан, шэбхын га-... үнэр, ногоохон үбһэнэй... юунэйб даа үнэр-... хамар халта... абана. Үүдэнэй нээглэ-... бии болоходо, зарим... хонид эдеэлхээ һана-... тэгүүлнэ, шангаар... эхилнэ. Бухэли һу-... хонохонишье һаа, ...һайса хүхэжэ үрдихэ гэ-... хурьгадынь сами рууһь ...хэжэ, хэды еды дэхэсэ-... абана.

...үбдөөд, үлбэр муу байһан үнөөхи хониниинь һуюат-гүй һэргэлэн болоһон, хобто соохи талха тарянанай зүйл хомхойгоор эдижэ байба. «Энэ шүдхэрые үхэхэнь гэжэ айгаалби. Үдэшэ уулгаһан эмни туһалаа ха юм. Ветеринарнуудай энэ аптекэдэмнай һайн эм дом олоор асаржа үгэһэниинь болоо даа» гэжэ һанахадаа, Цырен Бадмаевичай сэдьхэл нэгэ бага амгалан тэнюун болоходол гэнэ.

НҮХЭР БОРШОНОВ арбаад шахуу жэлдэ хонин ажал дээрэ хүдэлхэ зуураа, өөрынгөө гэмээр нэгэшье толгой мал гарза хоролтодо оруулжа үзөөгүй н м. Тиимэһээ хони, хурьгадай үбшэлхэ, үлбэртэхэлэ унтажа хоногүй гүйхэ, харайхань гайхалтай бэшэ.

— Хони, хурьгадайнгаа үбшэлхэ гү, али үбһэ тэжээлээр дуталдаха, бэлшээриингээ ногоондо садаагүй ерэхэ болоо һаань, хоолойдомнишье эдихэ юумэн орожо үгэхэеэ болишодог. Тиимэл дээрэ зүрхэтэй, дүүдигэнүүр хүн гээшэ агша гүб. Юрэдөө, эдэ хэдэн зуун амитадые хаража байгаад, һанаа амар ябаха аргагүйл даа. Багахал анхаралаа һуладхаа һааш, «аргамжа наряараа таһарха» гэдэгтэл, нэгэл муу юумэн болохоёо һанаха,—гэжэ Цырен Бадмаевич хөөрэдэг юм.

— Энэ хонишоной ажалда хүн хүнэйхиһөө тусгаар ондоо «нюуса» онол арга, дүй дүршэл байхагүй. Үбһэ тэжээл, байра байдалааршье бусад хонишодһоо үлүү һайн бэшэ. Хэһэн хүдэлмэридөө айхабтар шуналтай, нэтэрүү, урдахи харюусалгаяа бүхы сэдьхэлһээ ойлгожо, үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг дээрэһээл нүхэр Боршонов эрхим үрэ түйладаг гэжэ һанагшаб,—гээд эндэхи Хуртагын отделениин эрхилэгшэ Дамдин-Цырен Цыренжапов хэлэнэ.

Нёдондо, Агуухэ Октябриин алдарта ойн баярай жэлдэ Цырен Бадмаевич Боршоновой даадаг отарынхид бүхы 500 эхэ хонидһоо хамта 550 хурьга түлжүүлжэ, хурьган бүхэниие 22,3 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэһээнь һалгаагаа бэлэй. Ондоогоор хэлэбэл, зуун хонин бүриһөө дунда зэргээр 110 хурьга түлжүүлээ. Энэмнай бүхы республика соо эгээл эрхим һайн дүнгүүдэй нэгэн ха юм. Мүн жэлэй түсэбһөө гадуур 1.7 центнер ноохо хайшалжа туш..агаа.

ЖЭЛЭЙ ДҮРБЭН сагта хонид гээшэ тобир тарган лэ байгаа һаа һубайрхагүй, хурьганиинь-шье сула һайн, үбшэ хабшанда нэрбэгдэхэгүй, түргэнөөр түлжэхэ, томо болохо байна бшуу,—гэжэ мүнөө энэ хонишон хөөрэжэ һууна.—Бидэ илангаяа зундаа, намартаа хонидоо одоол бүтүү бөөрэтэй, монсогор тарган болгохын түлөө шадалаараа оролдодогбди.

— Манайш Цырен ёһотойл хада хабсагайн эзэн гээшэ даа. Хаана ямар жалга, хунды, хадын үбэртэ ямар хагда ногоон бииб, тэндэ хонидые ямар сагта адуулхаб гэжэ арбан хургандаал мэдэхэ хүн,—гээд нютагайнь зон хэлсэдэг.

Тус отарынхид зунай хүхэ ногооной үедэ хонидоо хорёодоо оройдоо оруулангүй, түхэрэгэн сүүдхэ соо хээрэ байлгадаг юм. Жэшээнь, эндэхи Хажуугай. Шэбэртын нэгэ хадын хүнхэр гү, али ойн захада хонидоо бүри харанхы болотор бэлшээгээд, тэрэ байһан газартань хэбтүүлжэ хонуулдаг байна. Тиигээд үглөөгүүр үүр сайха багта бодхоожо, дахин бэлшээдэг. Үдэрэй шанга халуундашье хүргүүлаабди гэжэ байлгадаггүй, үндэр хада, гүбээгэй оройгоор ябуулна. Юуб гэхэдэ, тэндэнь һэбшээтэй һэрюун, һоно батаганаагүй байна бшуу. Игэжэ сүүдхэдээ 17—18 час түхай бэлшээридэ ябахадаа, хонид дуран соогоо садатараа эдеэлнэ, таргална ха юм.

— Ши юрэдөө, Цырен, хонидоо ой модоной заха, хада уулын оройгоор, хээгүүр хонуулжа байһаар эдэнээ шоно нохойдо, баабгайда барюулжал бү орхи. Энэш аюултайл юумэ гээшэ,—гэжэ зариман хэлэдэг һэн.

— Теэд шоно, баабгайһаа айгаад, хонидоо хорёо хотодоо хонуулхам гэжэ эдеэлүүлэнгүй хооһоор иишэ тиишэнь намнаха аалби? Һайн нохойтой, буутай, хонидойнгоо хажуудa гал түүдэг табяад һууходаш, шоноһоо байха «шүдхэршье» ерэхэгүйл,—гэжэ Цырен Бадмаевич хүхюутэйгээр хэлэдэг юм.

НЁДОНДО ХАБАР Хамниин XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой конторо соо иимэ хөөрэлдөөн боложо байба.

— Зай, нүхэд, мүнөө түрүүшынхеэ түрэхэ нарин нооһотой түлгэ хонидой хоёр-гурбан шэнэ отара эмхидхэхэмнай гээшэ. Энэмнай тон харюусалгатай хэрэг. Саашадаа нооһоной шанар һайжаруулха зорилгомнай гол түлэб энээнһээл дулдыдаха байна. Тэдэнээ хэндэ, найдамтай ямар хонишодто даалгахамнайб? — гээд колхозой түрүүлэгшэ Н. Михеевэй асууходa:

— Элэниие оролдолгогүй, дүршэл багатай хүнүүдтэ даалгажа болохогүй. Нэгэ отарыень Боршоновтоол даалгаха гүбдеэ даа,—гэжэ колхозой парткомой секретарь Н. Б. Ринчинов хэлэнэ.

— Теэд жэл бүхэндэ шахуу зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга үгэжэ байһан хонидоо тушаагаад, жэжэ түлгэнүүдые абахаяа арсахагүй гү?

— Үгыл гээд һананаб. Цырен Бадмаевичнай юумэнһээ тунхарижа, тумархажа байдаг хүн бэшэ ха юм.

Тиигэжэ тэрэ өөрынгөө хэдэн жэлдэ хаража түрүүлһэн хонидые тушаагаад, шэнэ хурьгалха 500 толгой түлгэнүүдые абаа һэн. Түрүүшынхеэ түрэхэ хонидой харууһан ехэ байха—тэдэш хүхэ дэлэн багатайгаар түрэхэ, хурьгадаа голохо — юрэдөөл ажалынь хүшэрхэн, нилээд нобшо болохо гэжэ мэдэжэ байбашье, Цырен Боршонов бэрхэшээлһээ тунхаряагүй. Хонидоо зундаа таргалуулжа, намар бултыень һайнаар үрэжүүлээд, мүнөө тэдэнһээ түл абажа байна. Январь соо, февралиин түрүүшын хахадта энэ отарада 440 гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Иигээд үшөө табяад-жараад хонин түрэхөөр хүлеэглэнэ. Цырен Бадмаевичтай хамта тэрэнэй дүү Цыпэл Боршонова, Сэсэг Дондокова, Риччин-Дондок Лыгденов, Мария Лыгденова гэгшэд булта оролдосотой, ажалша бэрхэ хүнүүд хурьгадые харууһална.

— Шэнэ түрэһэн түлгэ хонидой зуун толгой бүриһөө 100 хурьга абахань бэрхэтэй гэжэ ойлгонобди. Тиибэ ябашье зуун хонинһоо 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга заабол түлжүүлхэбди гэжэ һанагдана. Үбһэ тэжээлшье бардам хүрэхөөр бии. Хонидnай хүсэ шадалаар бараг һайн,—гээл нүхэр Боршонов найдамтайгаар хөөрэнэ.

М. НАМЖИЛОВ.

Захааминай аймаг.

ШИИДХЭГДЭЭГҮЙ АСУУДАЛНУУДТА—ГОЛ АНХАРАЛ

ХЯАГТА. Аймагай хүдөө ажахы болон промышленностиин түрүүшүүлэй зүблөөн үнгэрэгдэбэ. Колхоз, совхозуудай болон промышленна предприятинуудай түрүүшүүл үнгэрэгшэ жэлэйнгээ дүнгүүдые согсолжо, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлоо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхоз, совхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбүүдээ дүүргээ, ниитынгээ малай тоо толгой олошоруулаа. Энэ талаар Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Родина», «Дружба» колхозууд, Пограничнa болон Хүдэриин совхозууд шалгараа. Аймагай промышленна предприятинуудай болон транспортын хүдэлмэрилэгшэд Совет засагай 50 жэлэй ойн баярай жэлые амжалтатайгаар түгэсхөө. Зүгөөр хүдөө ажахын болон промышленна үйлэдбэриин хүгжэлтын хэмжээн мүнөөдэрэй эрилтэдэ хүсэд хүрэнэ гэхын аргагүй. Шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл олон. Таряа талха элбэгээр хураадаг болохын тула газар тарялан һайжаруулха, сортовой үрэһөөр тарилга хэдэг болохо шухала.

Малай ашаг шэмэ багаар дээшэлүүлэгдэнэ. Олонхи ажахынууд малаа олоорнь һубайруулһан, гарзалуулһан дээрэһээ ехэхэн гарза хохидолдо ороо. Продукци үйлэдбэрилхэ түсэб, уялгануудаа дүүргэһэн болобошье, аймагай зарим ажахынууд болон предприятинууд гарзатайгаар эрхилэгдэнэ. Хүдөө ажахыда оньһожоруулга үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, һалбари бүхэниие ажахын тоосоондо оруулха тухай шухала хөөрэлдөөн энэ зүблөөн дээрэ болоһон байна.

Хяагтын түрүү ажалшад табан жэлэй түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис уялгануудые баталан абаба.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

* * *

ЗАГАРАЙ. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ 1967 оной дүнгүүд хэлсэгдэжэ, таряашад, малшад саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухайгаа хэлэбэд. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз, совхозуудай экономико нилээд хүгжэжэ, продукциин өөрын үнэ сэн зарим хубяар хямдараа. Илангаяа XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозууд һайн амжалтатай гараа. Гүрэндэ мяха, һү, ноохо худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой олзо доход ургажа, артелиин һалбаринууд хүгжэжэ байнхай.

Аймагай түрүүшүүл суглараад байхадаа, ажал хүдэлмэри дээрээ түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ тушаа хэлсэбэ. Энэ зүблөөндэ «Гигант» колхозой һаалишан Е. Филиппова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой фермые даагша Максарова, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир нүхэр Васильев гэгшэд ажал тухайгаа суглаарагшадта хөөрэбэ. Сугларанай һүүлдэ түрүү малшад, таряашадта диплом, грамота болон үнэтэ шангууд барюулагдаа. Тэдэндэ Онохойн культурын байшангайхид концерт харуулба.

Р. БУДАЕВ.

СОЛДАДАЙ АЛДАР СОЛО

ДУЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

...Улаан товарна поезд ...баяулан, баруунай ...шэглэжэ шуумайба. ...соо—һанаха байха зо-...айнар, дүүнэр... Тэдэ-...душөөд наһатай, нюр-...хүдэр шираг бэетэй, ...шарайтай. Ошор баа-...нютагтаа нэршэһэн Се-...гэдэг нилээд үрма ...һаа, сүлөөтэйдөө гэхэ ...болгото болонги. Энэ за-...далайн баруугаар ...поездоор» аха Ми-...1914 ондо арын ал-...ошобошье. Аба оро-...зонойнгоо түлөө бэ-...хаанта хархис засагай ...» барлагынь болоожо ...шуу... Мүнөө энэ за-...ябахадаа, Семен Ва-...ондоо бодолдо ээз-...тосхондоо (Хэ-...колхозой правлениин газаа ...болоһые, хэм-...гүн ехэ зэбүүрхэлтэй-...үгэ хэлэһые, «Дай-...дархан солоёо дуудуул-...», «Сээжээр тулама сэ-...тулама бүхэ» үт гар-...арадаа бү мартаа-...дурсажа ябаарай, хү-...гэжэ, нюдэнһөө нэгэ-...нёлбоһо дуһалуулан-...митынгаа дэргэдэ аба, ...өөн захиһые, тии-...Дагуур нютагай дан-...губи газарнуудаар ...һургуули хэжэ, ...ошожо, хариин хар-...алдаха мэргэжэл ша-...болоһоноо ехэл эли-...оёор соо сэсэг ...домоглон хэбтэ-...лэ һара тухай улаан ...хашартараа һэжүүлээд ...доолшье һанаһан, һар-...делуулхээ, фашис но-...хын мэргэниие, ээмэй ...үзэлсэхэ газартаа ...механизированнэ ...31-дэхи мотос-...сапернуудтай ...Түрүүшын амар ...бэрхэшээлтэй үдэр-...нойргүй һунинууд. ...амта үзэлгэн, дабхар ...дашье оролгон эхилбэ. ...захиралта зорим-...солдат ёһоор дүүргэжэ ...рядовой Васильев ...Командованиин зүгһөө ...бүлэнэртэ баяр ...бэшэгүүд һу-...дайсаниие хатуу ...ройт. Бидэнэр бүри ...ажаллахабди»,—...зрэл загаһатынхидынь ...ябуулба. «Үдэр һу-...хүдэлжэл ябанаб ...түлөө, илалтын ...һанадайнгаа түлөө шэн ...тэмсэхэ ёһотойш»,—...Суворынь дүүдээ ...мартабагүй. ...зориг ехэтэйгээр ту-...давние сүлөөлэлсэбэ...

...жэмэстэ, урин дулаан ...захын хилэ — Прут ...тээнь—фашис Герма-...ороһон Румыни.

...хын тула һандаргаг-...мүнөө һуниндөө ...бэлэн болгохо тухай ...Энэ захиралта ...солдат, сапёр бухэ-...үлүү арюун нангин ...нохосуудые Румыни-...арилгаха...».

...ондо ямарш байгаа ...сапернуудта хатуухан ...тудаба. Шабар шабха, ...нүхэн харанхы һуни. ...байха зүрүүлшье носоо-...Үшөө бомбодуул-...хүүргын доогуур ...байһан абарга ...Прут мүрэн атирал-...аяар дороһоо айм-...шааяха... «Ши эндэ ...ши тэндэ хабтагай ...шанга захиралта-...дээрэһээ бууна. Солдат, ...участок, ажалаа дары ...Солдат Семен тү-...олгаха, хүүргын хү-...брус табижа үгэхэ— ...бэрхэтэй даабари ...нүхэртэй.

...харанхы огторгой доро, ...мүрэн дээрэхи хүүр-...нойтон аранга өөдэ абирха, дамжахань, һүхэ барижа ажаллахань атакада ороһоо балайшье хүнгэн бэшэ янзатай. Дайсанай прожекторэй ялагашахань, үхэр буугай һомоной тэһэрхэнь заашье замханагүй... Баһа модо, брус ээм мүр дээрээ үргэлжэ, арангануд дээгүүр алхалан дамжахада ехэхэн тэсэбэри, тэнсүүриһээ гадна, хатуу зоригшье хэрэгтэй хаям даа. Зариман дайсанай һомондо дайрагдахадаа, эсэжэ, һуларжа гү, али хүл алдан халтиржа, уһанда унахадаа, доогуурхи абаралгын командынхидта ехэ ажал гаргана...

Солдат-сапер Семен Васильев анханһаа үгэ дуугүй тула бүри аниргүй боложо, хажуудахи нүхэдтээ үрдилдэһэн маягтайгаар, айхабтар шумууһан шударгыгаар хүдэлжэ ороно. Уһа бороогой түргэдэхэ тудам һүхэ, хюрөөгэй абяан улам шангадана. Хэдэн час юушье мэдэгдэнгүй үнгэрнэ...

— Зай, хүдэлмэримнай дүүрэхэ дүтэлбэ гү?—гэжэ нүхэрынь ээлүүдгүй асууба.

— Дүтэлөө... Дүтэлөөшье һаань, дүүргэһэн лэ хойноо...

— Ягаа бороотой, харанхы гээшэб?

— Бүри һайн. Энэгүй һаа, бомбодуулха һэмди.

Дахинаа амяа абаха сүлөөгүйгөөр хүдэлэлгэн... Үхэр буугай һомоной тэһэрээн.

— Одоол дүүргэбэб,—нүхэрынь баяртайгаар дуугарба.

— Бишье һүүлшын залгалаа татабаб. Яһала хожомдобогүй хабди.

Хоёр нүхэд иигэжэ хамагһаа урид аранга дээрэһээ буубад, бэшэ нүхэдтөө туһалжа оробод...

Тиигээд лэ үүр сайхын урда тээ эдэнэрэй заһаһан хүүргэ дээгүүр бүхэли танкова арми гаража, мүн сапернуудшье тэдэнтэйгээ хамга ябалсажа, Ясса шадарай хатуу шанга тулалдаанда илажа гараһан юм.

Тиигээд гвардиин ефрейтор Семен Васильев үнэхөөр тэрэ хэлэгшэ ёһоороо Зүүн Карпат дабаһан, үргэн талата Венгриие сүлөөлэлсэһэн, хадалиг Австриин ниислэл, хүгжэмөөрөө суурхаһан Венэ хотын гудамжааршье алхалһан, алтан ганжарта Прагыешье бусаан абалсаһан, «фашис нохосуудтай өөрын лэ улаан гараар тэмсэлдэһэн», олохон дахин шэн баатаршалгашье харуулһан юм... Һүүлээрнь өөрынгөө частьтай Зүүн фронт ябуулагдажа, япон булимтарагшадай һабарһаа Мукден хотые абалсаа, Тун-Ляо хото шадар баһал хүүргэ бодхоолсоо...

Энэ ута удаан, хатуу бэрхэ дайшалхы замайнь гэршэ боложо, мүнөө Семен Васильевай үбсүүн дээгүүр «Алдар Солын» орден, дайшалхы долоон медальнууд толорон ялардаг лэ! Мүн Верховно Главнокомандалагшаһаа 17 дахин баясхаланда хүртэнхэй.

— Намдал Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан, үхибүүд, аша гушанарайнгаа зол жаргалай түлөө байлдаһан жинрэй солдадууд олон. Совет ороной Зэбсэгтэ Хүсэнэй 50 жэлэй гайхамшагта һайндэрөөр дашарамдуулан, хани нүхэдөө дайшалхы ёһоор амаршалнаб,—гэжэ илалтын «хүүргэ» барилсаһан, сэхэ сэбэрээрээ, нягта наринаараа нютаг соогоо нилээд алдаршаһан, мүнөө 63 наһаяа гүйсэһэн пенсионер Семен Васильев буурал халзан толгойгоо доро дохин, үнэн зүрхэнһөө баяр омогорхолтойгоор мэдүүлхэ зуураа, нэгэ иимэ тон шухала зүйл захин хэлээ юм:

— Манай илалта түгэс дайшалхы хэрэгэй уг залгамжалагшад бии. Тэдэнээ бүри элир залууһаань эхилээд совет патриотизмын, совет сэрэгшэдэй шэн баатаршалгата үльгэр жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхэ ёһотойбди. Хэлэхэ, хөөрэхэ һонирхолто, домогто юумэнүүд дүүрэн ааб даа. Бидэ үбгэдшье хүлһөө буушоогүй сагтаа туһалхал байхабди... Энээн тухай нютаг нютагай партийна, комсомолой эхин эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэд бодожо үзэг лэ, бодото хүдэлмэри ябуулаг лэ!

Үбгэн солдат — Ошор баабайн юрөөжэ, захижа энэ хэлэһэниинь үнэхөөрөөшье ехэл зүйтэй.

Иигэжэ хүдөө нютагай нэгэ үбгэжөөл саг ушарай тохёолдоходо үхэл аюулһаа тунхарингүй, Эхэ ороноо баатарлигаар хамгаалалсаһан, дайгаа даралсажа, дархан солоёо дуудуулжа, түрэл түхэмдөө бусажа ерэһэн байха юм. Иимэ аха заханарайнгаа үльгэр жэшээ дээрэ хүмүүжэхэ, үнэн сэхэ үгэ захяаень дүүргэхэ гээшэ хэнэймнайшье арюун уялга ха юм даа.

Р. ЦЫБИКОВ.

ШЭНЭ НОМУУД ХОМОР

Манай Захааминай аймагай Санага нютагай магазинууд ба библиотекэнүүдтэ хүнэй уншахаар шэнэ номууд үгы шахуу. 1962—1967 онуудта хэблэгдэһэн номууд тон үсөөн.

1966 ондо хэблэгдэһэн Г. Дашабыловай «Хабарай бэшэгүүд», Л. Тапхаевай «Мундаргын сэсэгүүд» гэһэн номууд яаһан бэ, манай эндэ хүрэжэ үшөө ерээгүй байһаар лэ.

Энээнһээ байтагай республикын мэдээжэ уран зохёолшодой номууд гүйсэд эльгээгдэнэгүй. Бидэнэр уран һайханай шэнэ, һонин номуудые ехэл хүлеэжэ байнабди.

К. БАЛЬЖУРОВ,
Санагын дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша.

ЛЕНИНГРАД. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй Дурасхаалта тугта хүртэһэн Балтиин заводойхид В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө эндэхнд шэнэ корабльнуудые барижа байна. «Балтика» гэжэ нэрэтэй, нүүрһэ шэрэдэг, 45 мянган тонно ашаа тээхэ шадалтай судные 1968 ондо ашаглалгада үгэхэ юм.

Зураг дээрэ: «Балтика» баригдана.

ТАСС-ай фото.

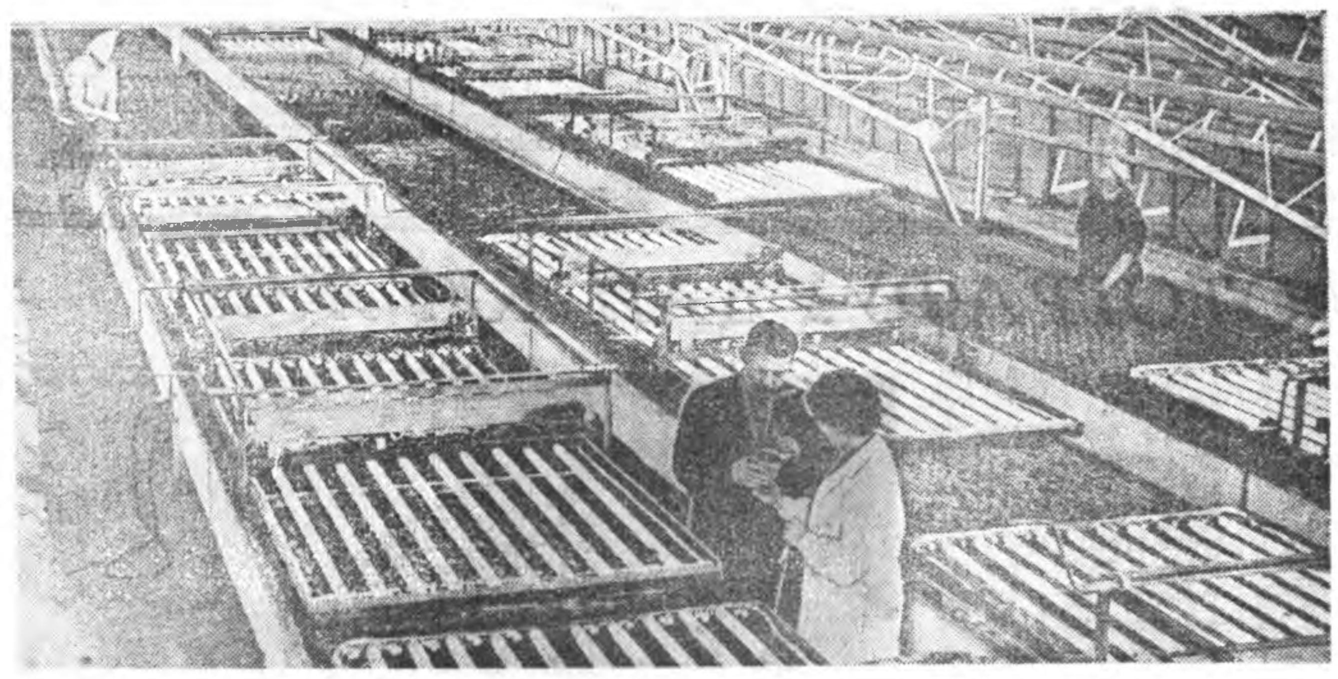

«Гвардейский» совхоз Крым соогоо овощ ургуулдаг эгээн томо ажахы гэжэ тоологдодог. Мүнөө эндэ овощ үбэлдөө ургуулха хайша хайшаа 60000 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ баригдажа байна. Барилгын нэгэдэхи хубинь ашаглалгада тушаагдаа. Иигэһээр ажахын ургуулһан овощ түхэреэн жэл соогоо худалдагдадаг болохонь.

ТАСС-ай фотохронико.

Юрын хүнүүд тухай

„ДОЛОО ДАХИН ХЭМЖЭ..."

РЕПОРТАЖ

СООЛ хара бүд дээгүүр нишэ тиишээ харбаһан зурлаануудые харажал харажал байхата. нюдэн гэнтэ эрьелдэшэһэлэл болоно. Ямар зурлаанууд гээшэб? Тала дайдын үбсүүн дээрэ аалихан буужа эхилһэн боро харaанай елэн хүшэгын наагуур саб сагаан гулабхаагай ниидэһэн шэнгеэр энэ эхэнэрэй гартахи мел зуралзана. Үргэн столые хушаһан бүд — талмай уран бэрхэ гарай хүрэһые абһаар тухайлһан мэтэ... Шугам мэтэ сэхэ зурлаанууд урагша хойшоо һэлгэлдэжэ, һүүлэй, һүүлдэ хубсаһанай нэгэ түхэл бии болоно. Оло дахин наринаар хэмжэжэ байһан тэрэ эхэнэр аман соогоо юушьеб тоолоно, саарһан дээрэ зурана, бодоно. «Долоо дахин хэмжэ, нэгэ дахин отоло» гэдэгэй эндэл хэрэгтэй болоно ха. Бэеэдэ тааруу, гоё хубсаһа оёхо гээшэмнай тиимэшье амар бэшэ: эндэ һонор ухаан, уран гар, мэдэрэл хэрэгтэй.

...Улаан-Үдэ хотын Валентина Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжаар үдэшын галнууд нособо. Ярган гүйлдэһэн улаан шара трамвайнууд шууяатайгаар түрэлдэн, ямаршьеб ехэ ута экспрессэй ерэһые һануулна. Ногоон, улаан галтай «Волгонууд», хүрхигэр автобусууд олооро һэлгэлдэжэ, хүн зоной үймэхэ, урагшалха, хойшолхонь түргэдэжэ, гудамжые хүхюун, шууятай болгоно. «Саяан» гэһэн нэрэтэй трамвайн буудал. Боро улаан хирписэнүүдые алагтуулан баригдаһан хоёр дабхар гэрэй ехэнүүд сонхонуудаар гэрэл яларна. Хүн ороно, гарана. Энэ байшангай хоёрдохи дабхарта түбхинэһэн хубсаһа оёдог «Хүһахан» гэжэ ательегэй нэгэ таһалга соо эрэ хүнэй костюм эсхэжэ байһан эхэнэрые харанабди.

ЭСХЭГШЭ НАДЕЖДА ДОНДОКОВНА СУВОРОВА. Юрын лэ буряад эхэнэр. Бэеэр ехэ бэшэхэн, урин сагаан нюуртай энэ хүнэй энеэбхилээд орхиходо, сэнтэһэн сонхотой таһалга соо хүхюутэй, һаруул болошоходол гэнэ. Уран, түргэн гарнууд бүд дээгүүр зуралзажал байна. Гурбалжан шугамай татаһан зурлаанууд тушаа саб сагаан тэмдэгүүд бии болоод орхино.

— Оёдолой хэрэгтэ орожо эхилһэн саг тухайм һурана гүт? Яһала үнихэнэй боложо байна. Оёдолшон болоһоорни арбан зургаан жэл үнгэрхэнь. Дүй дүршэлоор баян хүнби гээд хэлэжэшье яажа болохоб? Яһала һурагдаа,—гэжэ Надежда Дондоковна хэлэнэ.

Оёдолой хэрэг. Һанаадшье үзэхэдэ, нобшохон лэ ажал гээшэ. Бүхэли үдэрөөрөө бүд тээрэ тонгойхош, шэдэхэш, зүйхэш, оёхош, хангилхаш, баһа оёхош. Нюдэн шалаха, хурганууд шэмшэрхэ, нюрган шархирха. Гэбэл юумэ бүхэндэ һураха гэжэ бии ха юм.

...Уужам таһалга соо оёдолой машинануудай таршаганалдаха нэгэ жэгдээр хүүенэ. Ута столнуудай саана тонгойлдоһон хүн бүхэн толгойгоо үргэхэ сүлөөгүй хэбэртэй. Абаһаар шанга ажалай амисхаал мэдэрэгдээд орхино. Дүй дүршэл, мэргэжэл тухай тэдэ эхэнэрнүүдтэй хөөрэлдэхэдэ, зоной захил, эрилтэ һайнаар, үнэн сэдьхэлһээ оролдожо дүүргэхые, хангахые оролдодог хүнүүд байна гэжэ элирнэ.

Оёдолшон Мария Пахомова: манай ателье хадаа Улаан-Үдын «Индпошив» соогоо эгээл залуу предприяти гээшэ. Нээгдэһээршье оройдоол хоёр жэл үлүүхэн боложо байнхай. Бидэ, эндэ һуугшад, эрэ хүнэй хубсаһа оёдог мэргэжэлтэд гээшэбди. Ямараар оёнот гэжэ асууна гүт? Иимэ асуудалдатнай харюусахань бэрхэтэй байна. Юрэдөөл оёһон хубсаһамнай хүнүүдтэ голуулжа байдаггүй. Эсхэдэг хүн гол хүдэлмэриие хэнэ ха юм. Эсхэгшэһээ бүхы юумэн дулдыдадаг. Манай Надежда Дондоковна энэ талаар лэ бултанһаа шалгардаг. Эсхэхэдээ бэрхэ, түргэн. Иимэ хүнтэй сүг хүдэлхэдэ амар даа.

Оёдолшон Ирина Гордеева: эрэ хүнэй костюм, пальто оёходо хүдэлмэринь яһала ехэ. Теэд Надиимнай эсхэһэн хубсаһад хүнүүдтэ яб таараад байдаг. Костюм захиһан хүн тэрэнээ нэгэл дахин хэмжэжэ үзэдэг. Надежда Дондоковна тухай ходол магтаалай үгэнүүдые дуулахат.

Оёдолшон Валентина Кострикова: би үмдэ оёдог мэргэжэлтэйб. Энэ хубсаһанай моодо ходол һэлгэжэ байдаг. Тиимэһээ Надежда Дондоковна мүнөө сагай эрилтэдэ таарамаар эсхэхэ болоно. Надя тэрэ талаар алдаад орхихогүй гэжэ һананаб.

...Костюм, пальто оюулха дуратайшуул таһалга соо олоороо сугларна. Эсхэгшэ Надежда Дондоковна Суворова хүнүүдэй хэмжүүр түргэн абаад орхино. Саарһан дээрэ хубсаһанайнь түхэл маяг зураһанайнгаа һүүлээр кассада эльгээнэ.

Иигэһээр байтар үндэр бэетэй, хара һахалтай хүн ерэнэ. Оюулһан костюмаа хэмжэжэ, үмдэжэ үзэхэеэ хүшэгын саана ороно. Костюмаа үмдөөд, ехэ хоёр гэрэлэй урда эрьелдэжэ байтарнь. Надя эсхэгшэ дүтэлөөд:

— Зай, ямар бэ? Таарана гү?

— Одоол гоёор даа... Чаһан һайн гээшэбта?

Хүнүүдэй иимэ баяр баясхаланда хүртэжэл байдаг эсхэгшын нюурта энеэбхилһэн тэмдэг үзэглэнэ. Хэмжүүрээ хүзүүн дээгүүрээ бүгтэрүүлээд, таһалга соогоо орожо, хэжэ байһан ажалаа саашань үргэлжэлүүлнэ.

Надежда Суворова «Индпошив» нэгэдэлэй эрхим эсхэгшэдэй нэгэн юм. Шагнал, грамотануудта оло дахин хүртэһэн. Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, Ангарск хотодо һуража ерээ.

— Хубсаһанай моодо гээшэ хүнэй өөрын хүсэлдэ, бэедэнь тааралдаһан байха ёһотой. Тиигээд хүнэй наһыень ойндоо заатагүй абаха хэрэгтэй. Мүнөө үедэ ямар моодо бииб гэнэ гүт? Костюмууд бэлхүүһээрээ нэгэ бага нарин, энгэрынь зааха үргэдхэгдэһэн байхадаа зохид гээд мүнөө үедэ хэлсэдэг. Энэньшье зүб. Хүн бүхэн бэедээ тааруу, гоё хубсаһа үмдэхэ дуратай ха юм. Тэрэниинь һайнаар лэ бэелүүлхын түлөө оролдодогоно,—гээд Надежда Дондоковна хэлэнэ.

...Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжаар үдэшын галнууд нособон зандаа. «Ажаһуудалай комбинат» соо гэрэлтэй. Тэндэ оёдолшод сүлөөгүй һуунад. Юрын эхэнэр, бэрхэ эсхэгшэ Надежда Суворова үдэр, һара, квартал бүхэнэйнгөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, хүн зоной эрилтыень дүүргэхын түлөө үнэн зүрхэ, сэдьхэлһээ оролдожо, баяр баясхаланда хүртэжэ, һайн ажаллажа байна.

— Баяртай, Надежда Дондоковна!

— Баяртай, баяртай!

Урин энэ эхэнэрэй шарайда ажалай ехэ баярай, һайхан сэдьхэлэй тэмдэг үзэгдэнэ. Гартаа барижа байһан сагаахан мелынь бүд дээгүүр зуралзана, «долоо дахин хэмжэнэ...»

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

ГАЛУУТА-НУУР. (Телефоноор абтаба). Шулуу нүүрһэнэйдэй библиотекэ соо хүнүүд ходо олон байдаг. Шахтернууд, һургуулиин үхибүүд, наһатайшье хүнүүд уншагшадай конференцидэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, зүбшэн хэлсэхээр хараалагдаһан номууд тушаа һанамжануудаа хэлэдэг юм.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ эндэ Совет Армиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан номой выставкэ эмхидхэгдэһэн, мүн сэрэгэй уран зохёолоор конференци үнгэргэгдэһэн байна. Совет Армиин түүхые харуулһан, мүн мэдээжэ совет полководецуудай бэшэһэн номуудаар уншагшад илангаяа һонирхоно.

Эдэ бүхы хүдэлмэри библиотекые даагша Елена Ильинична Васичкина хүтэлбэрилжэ, уншагшадай талаһаа баяр баясхаланда хүртэжэ байдаг.

Л. СЛЮНКИНА.

ДАХИНАА ТАБИГДАБА

Л. Минкусай «Дон-Кихот» гэжэ балет Ленинэй ордента Буряадай оперо, баледэй театрай сценэ дээрэ дахинаа табигдажа байна.

ССР Союзай арадай артистка Л. Сахьянова, РСФСР-эй алдаай артист П. Абашеев, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар В. Дамбиев, Б. Васильев, В. Хараев, баледэй солистнар О. Короткова, Л. Протасова, Б. Кузнецов болон бусад дурсагдагша баледэй рольнуудые гүйсэдхэжэ, харагшадта халуунаар үгтагдаба.

В. ЦЫРЕНОВ.

ШЭНЭ ЁҺО ЗАНШАЛ

Үнгэрһэн жэлэй декабриин 31-нэй үдэшэ Ехэ-Нугын совхозой клуб соо хүнүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ олон сугларба. Һургуулиин үхибүүдһээ эхилээд нютагай аха заха болохо үбгэд, хүгшэд хүрэтэрөө бүгэдөөрэн бии. Нэгэл ондоо, урдань үшөө тохёолдоогүй найр зугаада сугларһан мэтэ хүхюутэйнүүд, ажал хэрэг тухайдаа хөөрэлдэжэшье байхыень шагнахада, аятай зохид бэлэй.

— Нютагайхиднай яахын аргагүй эдэбхи үүсхэлтэй болоо хаш даа. Урдань нимэ олоор сугларагшагүй хамнай. Энэ хүхилдэжэ, сасуутан мэтэ хөөрэлдэжэ байһан үхибүүдые, залуу үетэниие, мүн наһатайшуулые харахада үнэхөөрөөшье аятай зохид шуу даа,— гэжэ совхозой мэдээжэ модошо дархан Гомбо Мункуев гэнтэ гайханги дуугарба.

— Гайхажашье байһанай дэмы ха даа. Үе сагнайшье хубилаа, хүн зоной эрилтэшье тад ондоо болоо ха юм. Шэнэ жэлэйнгээ баяр ёһололые шэнээр тэмдэглэхэнь гэжэ дуулаа бэлэйб. Энэ һайндэртэмнай гансашье ород, буряад арадуудай Үбгэн Мороз бэшэ, харин монгол, мүн эрэлхэг зоримгой вьетнам арадай Үбгэн Морозууд айлшаар буухань гэжэ хэлсэнэ,— гэжэ нүхэр Мункуевтай сугтаа хүдэлдэг Санжи Нимаев мэдүүлхэ юм.

Хүн зоной хүхилдэжэ, Үбгэн Морозой орожо ерэхые хүлеэн ядажа байтар шэнэ жэл тулан ерээ бэлэй. Совхозой директор А. А. Никитин сугларагшадые шэнэ жэлээр үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаад, үнгэрэгшэ 1967 ондо ажалдаа шалгарһан түрүүшүүлые бултанай үмэнэ үльгэр жэшээ болгон магтаһанай удаа, саашанхи хараа түсэб тухайдаа богонихоноор хөөрэбэ.

Клубай тэг дунда ёлко шэмэглэн оёогдонхой. Энэнь миин лэ ойһоо асарагдаһан хасуури бэшэ. Улаан, сагаан будөөр нэмэрэгдэнхэй, этажеркэдэл адлирхуу ёлконь электрын галаар ялагашана. Тэрэнэйнь таг бүхэндэ совхозой үйлэдбэрилдэг продукциин дээжэ зохидоор тааруулан табигданхай. Энэ бүгэдые харахада, имагтал ажалша бэрхэ хүнүүдэй түйлаһан илалта, саашанхи хараа түсэбүүдынь элирнэ ха юм. Парткомой эдэбхи үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн ёлко хэдаа миин лэ юрын ёһолол бэшэ, харин ажалша зоной һайндэр гэжэ тоологдоно гээшэ.

— Хүндэтэ нүхэд! Аха дүү буряад, ород арадуудай Үбгэн Морозууд таанадаа амаршалхаяа ерэхэнь, тала гаргагты,— гэжэ мэдүүлэмсээр, угсаата зонойнгоо ёһо заншалда тааруугаар хубсалһан, күнгэн тулуур тулаһан, чэмэрүүн хүйтэнһөө боложо таша улаан хасартай хоёр үбгэжөөлнүүдэй орожо ерэхэдэ, сугларагшад гансата абяагүй болоодхино.

Буряад арадай Үбгэн Мороз ёһо заншалайнтаа гуримаар сагаан эдеэ аягалан барина. Тиихэдэ ород арадай Үбгэн Мороз ородой гуримаар дабһа, хилээмэ бариха юм. Аха дүү буряад, ород арадуудай үбгэжөөлнүүд бэе бэеэ талаархан хүндэлэлсэһэнэй удаа ажалша бэрхэ зониие орожо ерэһэн шэнэ жэлээр амаршалаад, саашадаа бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсөөд, ажалдаа шалгарһан түрүү хүнүүдтээ совхозой дирекциин, парткомой, рабочкомой үмэнэһөө бэлэг сэлэгүүдые бариба. Амтархан эдихэ бэлэгүүдтэ (конфетэ) алла хүхюун үхибүүд хүртөө бэлэй.

— Шэнэ жэлэймнай һайндэртэ эрэлхэг зоримгой вьетнам, мүн монгол арадуудай Үбгэн Морозууд айлшаар буухань —гэжэ соносхоходонь, хүнүүд бүри ехээр гайхалдашаба.

Вьетнам, монгол арадуудай гуримаар хубсалһан, хулһан тулуур тулаһан үбгэжөөлнүүдэй намдуу аалинаар ороод, дооро дохисогоон байжа мэндэшэлхэтэй хамта, нэрьемэ альга ташалтан болобо.

Монгол арадай Үбгэн Мороз ажалша зонойнгоо үмэнэһөө халуунаар амаршалаад, ажалдаа амжалта түйлахыень хүсөөд, саашадаа энхэ этэй, амгалан тэнюун ажаһуухые юрөөгөөд, бэе бэедээ айлшаар ерэлсэжэ байхые, мүн хани барисаатай ябахые хүсэбэ. Эрэлхэг зоримгой вьетнам арадай үбгэжөөл совхозой хүдэлмэришэдые халуунаар амаршалаад, ажалдаа амжалта түйлахыень хүсэһэнэй удаа, һэегүй бута сохюулжа унаһан американ самолёдой хэлтэрхэйе бэлэг болгон барюулба. Буряад, ород арадуудай Үбгэн Морозууд тэрэниинь анжаран абаһанай һүүлээр:

— Американ түримхэйшүүл эрэлхэг зоримгой вьетнам арадые хэзээдэшье һүрдөөхэгүй. Вьетнам арад харата дайсанаа заатагүй дараха, даагаа һүүлдэхэл байха. Энэ тэмсэлдэнь нэн түрүүн агууехэ совет арад, мүн социалис оронуудай арадууд туһална!—гэжэ мэдүүлбэ.

Американ самолёдой хэлтэрхэйе ёлкодо сугларагшад зэбүүрхэн харана, хоорондоо юушьеб даа дуугаралсана. Тингэжэ байһаар хүнүүдэй харата дайсанда дурагүйдэһэн зэбүүрхэлэй охёор сорбхилоод, тоогүй олон гарнууд сэхэ өөдөө ёдогошолдохо юм.

— Эрхэ сүлөөтэй Вьетнам мандаха болтогой!

— Дайсан дарагдаха, даагаа һүүлдэхэ!

Иимэрхүү урян нэрьен дэгдэжэ, «Вьетнамай патриодууд, таанарта бидэ таларханабди!» гэһэн удхатай митинг боложо байһандал һанагдаха юм.

Аха дүү дүрбэн арадай Үбгэн Морозуудтай сугларагшад үүрэй сайтар хахасаагүй, харин тад шэнээр (буряад маягаар) зохёогдоһон ёлкоёо тойроод, ёохор нааданай дуунуудые нэрьетэр дуулаа бэлэй.

Орохоо байһан 1968 оноо имагтал шэнэ маяг заршамтайгаар үнгэргэхын тула Ехэ-Нугын совхозой партком эртээнһээ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байна. Ушар тиимэһээ үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарын эхин багта нютагай интеллигенциин суглаан боложо, совхоз доторхи соёл гэгээрэлэй хамаг хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ тусхай штаб эмхидхэгдэһэн юм. Тус штабта бүхы дээрээ юһэн хүн оролсоно. Штабай шиидхэхы хүдэлмэриие совхозой мэргэжэлтэд, эдэбхитэд, багшанар ударидана. Дээрэ дурсагдагша шэнэ жэлэй һайндэрые үнгэргэхэ талаар штабай гэшүүд (даагшань Ехэ-Нугын дунда һургуулиин директор С. Д. Юмтаров) түйлай ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

— Шэнэ жэлэй һайндэрые тэмдэглэхын урда тээ бидэ эмхидхэлэй суглаа хэһэн байнабди. Совхозойнгоо эдэбхитэдые урихаһаа гадна, залуушуулые олоор хабаадуулхые оролдообди. Ямар хараа түсэбтэйгөөр үнгэргэхэ тухайдаа хэлсээд, саашадаа бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа захалаа бэлэйбди. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулхын тула найман секци эмхидхэһэн байнабди. Секци бүхэнэй гэшүүд саг үргэлжэ гүүртэ, отарануудаар ябажа, аша туһатай хүдэлмэри хэнэ,—гэжэ совхозой агроном С. Б. Цыбикдоржиев хөөрэнэ.

Тус штабай гэшүүд уялга абаһан юм. Тус уялгын ёһоор, хүн бүхэн соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха: «Сүхын хабар» гэһэн нэрэтэй ойлгуулалмжын —уран һайханай саг үргэлжын бригада эмхидхэхэ: тогтоон байгуулһан драмкружогуудынь жэл соо найман зүжэг бэлдээд, гүүртэ болон отара дээгүүр табиха; буряад арадай ёһо заншалай һайн һайхан зүйлнүүдые улам үргэноор нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтые тоолохо болоо һаа, олон лэ байха. Соёл гэгээрэлэйнгээ хүдэлмэриие улам урагшатайгаар ябуулхын тула Ехэ-Нугын интеллигенци Ехэ-Хүдэриин сомоной Советэй Үлзытэ нютагай интеллигенциие социалис мүрысөөндэ уряалһан байна.

М. ОСОДОЕВ.

Хяагта.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой соёл гэгээрэлэй х... хүтэлбэрилхэ тусхай штабай гэшүүд С. Б. Цыбикдоржиев (агроном), П. Т. Лобанова (эконо... гай дунда һургуулиин багшанар Л. П. Доценко, О. М. Мужикбаева гэгшэд түсэбөө зүбш... байна.

Ф. СОРОКИН...

ЭДИР ФОТОГРАФУУДАЙ КРУЖОК

Танинн түрэһэн үдэр.

Рая ЮРАКОВАГАЙ фото.

Галуута-Нуурай Пионернүүдэй байшангай дэргэдэ фотокружок эмхидхэгдэһээр дүрбэдэхи жэлээ боложо ябана. Мүнөө дурсагдагша кружогто дүнгэ гаран пионернүүд болон һурагшад хабаадалсадаг. Дүршэлтэй фотограф Ф. М. Моренецэй хүтэлбэри доро фото буулгалгын хэрэгтэй танилсажа байһан эдэнэр һүүлэй үедэ яһала ехэ амжалта түйлаа. Жэшээлхэдэ, кружогойхидой долоон фото «Зорький-Дружба-50» гэһэн Уласхоорондын фотоконкурсын 1-дэхи шатын дипломоор шагнагдаа. Тиихэдэ эдир гурбан фотографууд мүн лэ дипломант нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Харин кружогынь бүхыдөө «Эхэ оромнай—50 наһатай» гэһэн Бүхэсоюзна фотоконкурсдо илагшадай нэгэн болоһон юм.

Галуута-Нуурай Пионернүүдэй байшангай дэргэдэхи эдир фотографуудай буулгаһан зурагуудые эндэ харанат.

Тулгардамаар асуудал. Костя ПОЛЯКОВОЙ фото.

Бухэн нютагай хуһан. Витя ГОЛОВКИНОЙ фото.

ОНЬҺОТО ТЕХНИКЫН АШААР

Республикымнай хэлхеэ холбоошод һүүлэй үедэ наука, техникын түйлалта, шэнэ оньһон арга хэрэглэдэг болоо.

Телеграфно-телефонно шэнэ станци. Эндэһээ республикынгаа ямаршье түб тосхонтой, оронойнгоо алишье городтой хөөрэлдэхэ арга бии.

Ондоо город, хүдөө тосхонтой хөөрэлдэхэ хүсэлэнтэй эндэ ерэһэн хүнүүд удаан сат соо хүлеэжэ һуухаяа болинхой.

Тус станцида хэдэн олон хүнэй нэгэ доро хөөрэлдэхэ город хоорондын телефонно лини байгуулагдаһан. Тэрэшэлэн городой ондоо хэлхеэ холбооной пунктнуудһаа, эмхи зургаануудһаа үшөө олон хүнэй үдэр бүри хөөрэлдэжэ байха арга бии.

Телефонно-телеграфна шэнэ станци оронойманай алишье город, хүдөө тосхоной ажалшадтай холбодог. Мүн социалис лагериин оронуудтай саг үргэлжын холбоотой болонхой. Эрхүү, Читэ, Хабаровск, Москва, тэрэшэлэн аха дүү Монгол Арадай Республикын ниислэл Улаан-Баатартай сэхэ холбоон байгуулагданхай.

Оронойманай городууд хоорондын хэлхеэ холбоон жэл ерэхэ бүри һайжарна. Улаан-Үдын телефонно станциин хүдэлмэрилэгшэд Москваһаа танда хэрэгтэй номерые тэндэхи станциин хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжагүйгөөр сэхэ өөрөө абадаг болонхой. Мүн Эрхүү, Новосибирск городуудтай иимэ холбоон байгуулагдаа. Ойрын сагта город хоорондын автомадууд Улаан-Үдэдэ тодхогдохо юм.

Табан жэлэй туршада телефонно-телеграфна холбоон улам ехээр хүгжэхэ. «Молния-1» гэһэн хэмэл одоной туһаламжаар холын ондоо городуудтай хөөрэлдэхэ арга хангагдаха юм. Һаяын сагта Улаан-Үдэ Эрхүү хоёрой хоорондо хэлхеэ холбооной радиорелейнэ лини бэеэлүүлхэ арга хангагдаха юм. Һаяын сагта Улаан-Үдэ Эрхүү хоёрой хоорондо хэлхеэ холбооной радиорелейнэ лини бэеигдахаар хараалагдана.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ЭРХҮҮГЭЙ ПРОФЕССОР МАНАЙДА

Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай ород, совет болон хари литературын кафедра Эрхүүгэй багшанарай институдай хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор Эрвин Петрович Зиннерые студентнэртээ лекци уншуулхаар уриһан байгаа.

Профессор Э. П. Зиннер хэдэн жэлэй саана «Л. Н. Толстойн английска литературада үзүүлһэн нүлөөн» гэһэн темэтэй докторско диссертаци амжалтатайгаар хамгаалһан байна. Энэ нүхэр хэдэн янзын хари хэлэ тон һайнаар мэдэдэг юм.

Профессор Э. П. Зиннер манай институдай хэлэ, бэшэгэй факультедэй 2-дохи, 3-дахи курсын студентнэртэ 19-дэхи, 20-дохи зуун жэлэй харин литератураар тон һонирхолтой лекцинүүдые долоон хоногой хугасаа соо уншаха байна.

Түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ профессор тэрэ үеын харин литературада болоһон шэнэ шэглэлнүүд тухай студентнэртэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Профессор Зиннер олон жэлдэ өөрынгөө баян эрдэм мэдэсые студентнэртэ һонороор, һонирхолтойгоор дамжуулжа байдаг. Тиимэһээ тэрэнэй үгэһэн хэшээлнүүдые манайхин ехэтэ анхараа.

В. ЧИМИТОВ,
студент.

КОЛХОЗДОО ТУҺАЛНА

Баргажанай аймагай Улачай дунда һургуулиин багшанар болон һурагшад сүлөөтэй сагтаа эндэхи, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздоо ехэхэн туһа хүргэдэг байна. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр колхозойнгоо гүүртэ, отарануудаар ошожо концерт харуулдаг, дэлхэй дээрэ, мүн сэрэн соогоо боложо байгаа һониндүүдые хөөрэжэ үгэдэг юм.

Гадна Уланай дунда һургуулиин багшанар болон һурагшад гүүртэнүүдэй улаан булангүүдые шэмэглэдэг, түл абалгын үедэ сүлөөгүй ажаллажа байһан малшадай түлеэ татажа, хахалжа үгэдэг, мүн хашаа хорёогойнь шэбхэ шабааһа арилгалсадаг юм.

Г. БАДМАЕВ.

ҺОНИРХОЛТОЙГООР ҮНГЭРБЭ

Бэшүүрэй аймагай Бага-Куналейн хүдөөгэй профессионально-техническэ 5-дахи училищиин һурагшад «Бидэ Советскэ Союзай эрхэтэдбди» гэһэн темээр һаяхан һонирхолтой үдэшэ үнгэргэбэ. Эндэ соёлой болон хүмүүжүүлгын талаар тус училищиин директорэй туһалагша О. Б. Бадмажапов һонирхолтой элидхэл хэбэ. Удаань училищиин директор Г. И. Непомнящих дэлхэй дээрэ совет байгуулалтын тон хүсэтэй, тон ехэ удха шанартай байһан тухай сугларагшадта хөөрэжэ үгөө. Гадна дурсагдагша училищиин үнинэй багша Г. Г. Бандо жаргалта байдалай хайшан гэжэ мандаһан тухай һонирхолтой тоо, баримтануудтай хөөрөө үнгэргөө.

Мүн училищиин һурагшад В. В. Маяковскиин болон мэдээжэ бусад совет поэдүүдэй шүлэгүүдые уншаа. Түгэсхэлдэнь Бэшүүрэй соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид концерт харуулаа.

А. ГРОМОВА.

МАЛША БҮЛЭ

Олон жэлдэ мал харуулжа баян дүршэлтэй болоһон Лопсон Сосорович Добшонов, гэрэнэй хани нүхэр Сымпил ... Аха» колхоздоо магтаалтай, түрүү гэжэ тоологдодог.

Тэдэнэй нэрэ алдар колхозой, Ахын аймагай Хүндэлэлэй самбарта ходол бэшэгдэжэ, олондо мэдээжэ болоһоор үнинэй. Мүнөө Сымпил Лопсоновна һаалишанаар, Лопсон Сосорович мал адуулагшанаар ажаллана.

— Үнгэрһэн жэлдэ хүгшэнтэеэ бидэнэр социалис уялгануудые абажа, тэрэнээ Совет засагай 50 жэлэй ойн һайндэр болотор дүүргээ һэмди,—гээд коммунист Л. С. Добшонов хөөрэнэ.— Тээд табан жэлэй гурбадахи жэлдэ үшөөл һайнаар, оролдосотойгоор ажаллаха гэлсээбди. Сымпилии һү ехээр һааха, бинь малаа һайнаар тарагалуулха, шэгнүүрынь ехэ болгохо—иимэ зорилготой зомди.

Энэ бүлын бүхы үхибүүдынь аба эжыдээл адли малшанай мэргэжэлдэ һуранхай. Ехэ басаган Софья гэдэгынь һаалишан болоһоор үнинэй. Дүршэлтэй, шадамар бэрхэ һаалишан гэжэ сүүрхана. Эжытэеэ хала хадхажа һуудаг Софья Лопсоновна КПСС-эй райкомой гэшүүнээршье, аймагай Советэй депутадааршье оло дахин һунгагдаа. Тэрэ өөрэйдөөл хорёод гара наһатай. Хэды тиигэбэшье, дүй дүршэлөөрөө колхоз соогоо хүнэй хойно бэйхагүй. Һургуулиин 8 класс дүүргэһэн нүгөөдэ хоёр басагад —Светлана, Зина мүн лэ һаалишад. Сергей хүбүүнинь баһал малшан.

Тиигэжэ Лопсон Сосорович Сымпил Лопсоновна хоёр өөһэдөө үнэн шударгыгаар ажаллахаһаа гадна, түрэл колхозойнгоо баялигые арьбадхаха ажалша малша хүнүүдые хүмүүжүүлнэ.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО ХИЛЫН СААНАҺАА

ИКП-гэй ба СЕПГ-гэй делегацинуудай хэлсээн

РИМ. (ТАСС). Италиин Компартиин ба Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин делегацинууд иигэжэ мэдүүлээ. Империализмын улам бүри ээрэхэг түримхэй боложо байһан дээрэһээ, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын нэгэдэлые, харилсаа холбоое шангадхаха, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдтэй харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ шухала. Будапештдэхи консультативна уулзалгые хоёр парти һайшаана. Хоёр партиин делегацинуудай Римдэ хэлсээ хэжэ дүүргэһэнэй һүүлээр тунхаглагдаһан коммюнике соо иимэ мэдүүлгэ хэгдэһэн байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Пауль Фернер түрүүтэй СЕПГ-гэй делегаци ИКП-гэй ЦК-гай уряалаар ерээд февралиин 14-һөө 26 хүрэтэр Италида байхадаа, Италиин Компартиин генеральна секретарь Луиджи Лонго түрүүтэй ИКП-гэй делегацитай уулзаа.

ГДР-ые дипломатическа талаар Италиин мэдэрхэ хүрэтэр Итали ГДР хоёрой хоорондохи харилсаае улам заһаруулбал, Европын гүрэнүүдэй хоорондо бүри үргэн харилсаа байгуулгада тохёолдодог һаад бэрхэшээлнүүдые зайсуулха хэрэгтэ, аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ байгуулха хэрэгтэ шухала туһа нэмэри болохо һэн гэжэ хоёр партиин делегацинууд мэдүүлээ.

Совет морягуудаар абарагдаа

РИМ. «Лабинск» гэжэ совет пароходой морягууд Грециин Китир арал шадар үесэгэлдэр усалтаһан «Эрмендиильда» гэжэ нэрэтэй Италиин худалдаа наймаанай судныи 7 хүниие абарһан байна.

Италиин 382 тонно үһа түридэг судна ехэ һалхинда дайрагдажа аюулда ороһон байгаа.

Абарагдаһан морягууд Грециин Пирей гэжэ портдо абаашагдаа.

Ханойе добтолбо

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнам арадта эсэргүү американ империалистнууд баһа нэгэ гэмтэ ябуулга хэбэ. Ханойн Хайбачынг гэжэ райондо февралиин 24-нэй һүни американ авиаци добтолго хээ. Бомбодолго ба буудалгаһаа уламжалан, 12 хүн алуулаа, 16 хүн шархатаа. Тэдэнэй олонхинь үбгэдүүд ба үхибүүд. Олон гэр байшан һандаргагдаа.

В. Ульбрихтын хэлэһэн

БЕРЛИН. (ТАСС). Социалис Конституциин проект Германиин зүүн хубида тогтоһон антифашис-демократическа байгуулалтын, антифашис-демократическа шэнэдхэлгэнүүдэй үрэ дүн. ГДР-эй социалис гүрэн болгогдоһоной үрэ дүн мүн гээд Лейпцигэй гражданинуудай түлөөлэгшэдэй конференци дээрэ февралиин 26-да үгэ хэлэхэдээ, СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт мэдүүлээ. Политическэ засагай ажалшадай гарта байһан, өөрынгөө гүрэниие байгуулхын, саашадань хүгжөөхын түлөө харюусалгые тэдэнэй бэе дээрээ даадаг баримтые ГДР-эй Конституциин проект харуулна гээд В. Ульбрихт онсолон тэмдэглээ.

Энэ түүхэтэ документ арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай политикын үндэһэн хуули болоно гэжэ тоолохо зуураа, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай хани барисаагаа саашадань бүри үргэдхэхэ хараа зам ту... батадхагданхай гээд В... гаа.

Будапештдэ коммун... ришэнэй партинуудай... консультативна уулза... тухай хэлэхэдээ, энэ-... империализмда, импе... түримхэй ябуулгада... найрамдал хангахын т... жэ байһан бүхы хү... дүүлхэ зорилготой ко... дэлмэришэнэй партин... рондын зүблөөндэ б... гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай... тарь онсолон тэмдэгл...

Нэгэдэмэл ябуулга... үгэеэ ойлголсохо зорил... ба хүдэлмэришэнэй па... гаһан хүсэлэл оролдо... рихт үндэрөөр сэгнээ... на уулзалгын амжалт... хэ байһанда этигэжэ... элирхэйлэн мэдүүлээ.

Урда Вьетнамдахи дайн бай...

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отрядууд эдэбхитэйгээр ябуулга хэһэн зангаараа, ороной элдэб районуудта американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй, тэрэнэй союзнигуудай эзэлжэ байһан шухала газарнуудые добтолно.

Сайгондо байдаг американ сэрэгүүдэй зургаан ба туһамаршадай засаг түрын ба захиргаанай газар февралиин 26-да удаа дараалуулан буудуулаа. Зургаан шухала газарнуудта, тэрэ тоодо Сайгоной губернаторай штаб-квартирада сохилтонууд хэгдээ. Правительственна эмхи зургаануудай хэдэн байшан гэмтээгдээ. Сайгоной захын Таншоннядтахи американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй баазадахи самолёдой ниидэдэг-буудаг харгынуудые, ангарнууд болон бусад түхеэрэлгэнүүдые патриодууд томо ракетэнүүдээр хоёр дахин буудаа. Генерал Уэстморлендын ажалладаг газарта дүтэхэнэ ракетэнүүд тэһэрһэн байна. Авиатранспортна компаниин 12 самолёт аэродром дээрээ гэмтээгдээ. Тус компани американ сэрэгүүд болон һомо хэрэгсэл Урда Вьетнам абаашахын тулада өөһэдынгөө машинануудые үгэһэн байгаа бшуу.

Сайгон шадарай тосхонуудта томо буунуудай һурэхэ абяан замханагүй. Урда Вьетнамай ниислэлһээ баруун тээшээ 10 километртэ оршодог Зялиндахи туһамаршадай сэрэгүүдые сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отрядууд артиллереэр буудаһан ... Вьетнамай ниислэлһээ ... тэ хүндэ хүшэр байд... гэжэ АП агентствын ... Сайгонһоо мэдээсэнэ. ... кын 25-дахи ябаган сэ... частьнуудые арадай сү... сэгтэ хүсэнүүдэй пе... добтолжо байнхай. Га... ралиин 26-най үдэр ни... 30 шахуу солдат алуу... һан байна.

Кхесанидахи амери... рэгэй пехотын бааза ... тулалдаан боложол ба...

Гуэ городой эртэ ... дайшалхы ябуулгануу... даһанай һүүлээр. горо... онуудта шанга байлда... байна. Февралиин 26-... дай отряд Гуэ городһо... шоо 3 километртэ 7-... бильна дивизиин десан... жэ байһан газарые б... турша соо буудаа.

Городой урда талын ... хөөр һууһан сүлөөрэлг... подразделениинүүд б... авиациин дэмжэлгэтэй... хотын хэһэн добтолго... татайгаар сухарюулан ... баруун захада патрио... дай ба 1-дэхи аэромоби... парашютистнуудай хоо... тулалдаан болоо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: СССР-эй профсоюзуудай XIV съезд тухай ТАСС-ай мэдээсэл. «Табан жэлые болзорһоонь урид» гэһэн гаршаг доро информацинууд. Механизаторнуудай һуралсал тухай В. Клочихинай корреспонденци. Будапештдэхи Консультативна уулзалга тухай ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһ... ...хын тоосоон тухай Б... вай статья (Түнхэн)... рягүй бригадир» гэһ... ковой очерк. Б. Ка... тья.

Гурбадахи хуудаһ... ...таковой очерк. Редак... бэшэгүүдэй шэнжэлэл... материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһ... ...таг нютагай һониин... наһаа абтаһан ма... Спорт. Соносхолнууд...

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын февралиин 28-най номерой хоёрдохи хуудаһанда хэблэгдэһэн «Ехэ удха шанартай уулзалга» гэжэ материалай һүүлшын абзац иигэжэ заһан уншахые гуйгдана: «Энэ уулзалга уласхоорондын онсо удха шанартай. Нэгэдэл хангаха эрмэлзэл, империализмда... тын тэмсэлэй шан... хоорондын коммун... тол хараа шэглэл ... элирхэйлэн тодору... «Нойес Дойчланд»... дэглэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ...

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакто... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ре... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретар... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйст... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышле... строительства—61-35, советского строительства и бы... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—6... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-03382. Зак. № 7...